त्त्यायश्चापिपरिकीर्त्तयेत् ॥ ५० ॥ उभौतौस्वर्गतौस्यातांनात्रकार्याविचारणा ॥ यत्फलंसंनिहत्यायांराहुग्रस्तेदिवाकरे ॥ ५१ ॥ कृत्वा
श्राद्धंलभेन्मर्त्यस्तदस्याः श्रवणादपि ॥ एवंयः कुरुतेपुण्यांद्वादशींपापनाशिनीम् ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तःपदंगच्छत्यनामयम् ॥ ५२ ॥ इति
श्रीभारतपाद्मयोरुक्तंज्येष्ठशुक्लनिर्जलैकादशीमाहात्म्यंसंपूर्णम् ॥ आषाढकृष्णैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ ज्येष्ठशुक्लेनिर्जलाया
माहात्म्यंवैश्रुतंमया ॥ आषाढकृष्णपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥ १ ॥ कथयस्वप्रसादेनममाग्रेमधुसूदन ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ व्रतानामु
त्तमंराजन्कथयामितवाग्रतः ॥ २ ॥ सर्वपापक्षयकरंभुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥ आषाढस्यासितेपक्षेयोगिनीनामनामतः ॥ ३ ॥ एकादशी
नृपश्रेष्ठमहापातकनाशिनी ॥ संसारार्णवमग्नानांपोतरूपासनातनी ॥ ४ ॥ जगत्त्रयेसारभूतायोगिनीतिनराधिप ॥ कथयामिकथां
तस्याःपौराणींपापहारिणीम् ॥ ५ ॥ अलकाधिपतिर्नाम्नाकुबेरःशिवपूजकः ॥ तस्यासीत्पुष्पबटुकोहेममालीतिनामतः ॥ ६ ॥
तस्यपत्नीसुरूपासीद्विशालाक्षीतिनामतः ॥ सतस्यांस्नेहसंयुक्तः कामपाशवशंगतः ॥ ७ ॥ मानसात्पुष्पनिचयमानीयस्वगृहेस्थितः ॥
पत्नीप्रेमसमायुक्तोनकुबेरालयंगतः ॥ ८ ॥ कुबेरोदेवसदनेकरोतिशिवपूजनम् ॥ मध्याह्नसमयेराजन्पुष्पाणिप्रसमीक्षते ॥ ९ ॥ हेममाली
स्वभवनेरमतेकांतयासह ॥ यक्षराट्प्रत्युवाचाथकालातिक्रमकोपितः ॥ १० ॥ कस्मान्नायातिभोयक्षाहेममालीदुरात्मवान् ॥ निश्चयःक्रिय
तामस्यप्रत्युवाचपुनःपुनः ॥ ११ ॥ यक्षाऊचुः ॥ वनिताकामुकोगेहेरमतेस्वेच्छयानृप ॥ तेषांवाक्यंसमाकर्ण्यकुबेरःकोपपूरितः ॥ १२ ॥

१ कुरुक्षेत्रे ।

आह्वयामासतंतूर्णंबटुकंहेममालिनम् ॥ ज्ञात्वाकालात्ययंसोपि भयव्याकुललोचनः ॥ १३ ॥ आजगामनमस्कृत्यकुबेरस्याग्रतःस्थितः ॥
तंदृष्ट्वाधनदःक्रुद्धःकोपसंरक्तलोचनः ॥ १४ ॥ प्रत्युवाचरुषाविष्टःकोपाद्विस्फुरिताधरः ॥ धनदउवाच ॥ रेपापदुष्टदुर्वृत्तकृतवान्देवहेल
नम् ॥ १५ ॥ अतोभवाश्वित्रयुक्तोवियुक्तःकांतयासदा ॥ अस्मात्स्थानादपध्वस्तोगच्छस्थानमथाधमम् ॥ १६ ॥ इत्युक्तेवचनेतेनतस्मा
त्स्थानात्पपातसः ॥ महादुःखाभिभूतश्चकुष्ठपीडितविग्रहः ॥ १७ ॥ नैवतोयंनभक्ष्यंचवनेरौद्रेलभत्यसौ ॥ नसुखंदिवसेतस्यननिद्रांलभते
निशि ॥ १८ ॥ छायायांपीडिततनुर्निदाघेऽत्यंतपीडितः ॥ शिवपूजाप्रभावेणस्मृतिस्तस्यनगच्छति ॥ १९ ॥ पातकेनाभिभूतोपिकर्म
पूर्वमनुस्मरन् ॥ भ्रममाणस्ततोगच्छद्धिमाद्रिंपर्वतोत्तमम् ॥ २० ॥ तत्रापश्यन्मुनिवरंमार्कंडेयंतपोनिधिम् ॥ यस्यायुर्विद्यतेराजन्ब्रह्म
णोदिनसप्तकम् ॥ २१ ॥ आश्रमंसगतस्तस्यऋषेर्ब्रह्मसदःसमम् ॥ ववंदेचरणौतस्यदूरतःपापकर्मकृत् ॥ २२ ॥ मार्कंडेयोमुनिवरोदृष्ट्वातं
कुष्ठिनंतदा ॥ परोपकरणार्थायसमाहूयेदमब्रवीत् ॥२३॥ मार्कंडेयउवाच ॥ कस्मात्कुष्ठाभिभूतस्त्वंकुतोनिंद्यतरोह्यसि ॥ इत्युक्तः प्रत्यु
वाचाथमार्कंडेयेनधीमता ॥२४॥ हेममाल्युवाच ॥ यक्षराजस्यानुचरोहेममालीतिनामतः ॥ मानसात्पुष्पनिचयमानीयप्रत्यहंमुने ॥ २५ ॥
शिवपूजनवेलायांकुबेरायसमर्पये ॥ एकस्मिनदिवसेकाललोपश्चविहितोमया ॥ २६ ॥ पत्नीसौख्यप्रसक्तेनकामव्याकुलचेतसा ॥ ततः
क्रुद्धेनशप्तोऽहंराजराजेनवैमुने ॥ २७ ॥ कुष्ठाभिभूतःसंजातोवियुक्तःकांतयासह ॥ अधुनातवसान्निध्यंप्राप्तोस्मिशुभकर्मणा ॥ २८ ॥
सतांस्वभावतश्चित्तंपरोपकरणक्षमम् ॥ इतिज्ञात्वामुनिश्रेष्ठशाधिमांचकृतैनसम् ॥ २९ ॥ मार्कंडेयउवाच ॥ त्वयासत्यमिहप्रोक्तं

रसान् ॥ नतस्यराज्येदुर्भिक्षंनाधयोव्याधयस्तथा ॥ १० ॥ निरातंकाःप्रजास्तस्यधनधान्यसमन्विताः ॥ नान्यायोपार्जितंद्रव्यंकोशेतस्य
महीपतेः ॥ ११ ॥ तस्यैवंकुर्वतोराज्यंबहुवर्षगणोगतः ॥ अथोकदाचित्संप्राप्तेविपाकेपापकर्मणः ॥ १२ ॥ वर्षत्रयंतद्विषयेनववर्षबलाह
कः ॥ तेनोद्विग्नाःप्रजास्तत्रबभूवुःक्षुधयाऽर्दिताः ॥ १३ ॥ स्वाहास्वधावषट्कारवेदाध्ययनवर्जिताः ॥ बभूवुर्विषयास्तस्यसस्याभावेनपी
डिताः ॥ १४ ॥ अथप्रजाःसमागत्यराजानमिदमब्रुवन् ॥ श्रूयतांवचनंराजन्प्रजानांहितकारकम् ॥१५॥ आपोनाराइतिप्रोक्ताःपुराणेषुमनी
षिभिः ॥ अयनंताभगवतस्तेननारायणः स्मृत ॥१६॥ पर्जन्यरूपीभगवान्विष्णुःसर्वगतः सदा ॥ सएवकुरुतेवृष्टिंवृष्टेरन्नंततःप्रजाः॥१७॥
तदभावेननृपतेक्षयंगच्छंतिवैप्रजाः ॥ तथाकुरुनृपश्रेष्ठयोगक्षेमोयथाभवेत् ॥ १८ ॥ राजोवाच ॥ सत्यमुक्तंभवद्भिश्चनमिथ्याभिहितं
वचः ॥ अन्नंब्रह्ममयंप्रोक्तमन्नेसर्वंप्रतिष्ठितम् ॥ १९ ॥ अन्नाद्भवंतिभूतानिजगदन्नेनवर्तते ॥ इत्येवंश्रूयतेलोकेपुराणेबहुविस्तरे ॥ २० ॥
नृपाणामपचारेणप्रजानांपीडनंभवेत् ॥ नाहंपश्याम्यात्मकृतंदोषंबुद्ध्याविचारयन् ॥ २१ ॥ तथापिप्रयतिष्यामिप्रजानांहितकाम्यया ॥
इतिकृत्वामतिंराजापरमेयबलान्वितः ॥ २२ ॥ नमस्कृत्यविधातारंजगामगहनंवनम् ॥ चचारमुनिमुख्यानामाश्रमांस्तपसैधितान् ॥ २३ ॥
ददर्शाथब्रह्मसुतमृषिमंगिरसंनृपः ॥ तेजसाद्योतितदिशंद्वितीयमिवपद्मजम् ॥ २४ ॥ तंदृष्ट्वाहर्षितोराजाअवतीर्यचवाहनात् ॥
नमश्चक्रेऽस्यचरणौकृतांजलिपुटोवशी ॥ २५ ॥ मुनिस्तमभिनंद्याथस्वस्तिवाचनपूर्वकम् ॥ पप्रच्छकुशलंराज्येसप्तस्वंगेषुभूप
तेः ॥ २६ ॥ निवेदयित्वाकुशलंपप्रच्छानामयंनृपः ॥ ततश्चमुनिनाराजापृष्टआगमनकारणः ॥ २७ ॥ अब्रवीन्मुनिशार्दूलंस्व

नासत्यंभाषितंयतः ॥ अतोव्रतोपदेशंतेकरिष्यामिशुभप्रदम् ॥ ३० ॥ आषाढेकृष्णपक्षेत्वंयोगिनीव्रतमाचर ॥ अस्यव्रतस्यपुण्येनकुष्ठा
त्त्वंमुच्यसेध्रुवम् ॥ ३१ ॥ इतिवाक्यंमुनेःश्रुत्वादंडवत्पतितोभुवि ॥ उत्थापितश्चमुनिनाबभूवातीवहर्षितः ॥ ३२ ॥ मार्कं
डेयोपदेशेनकृतंतेनव्रतोत्तमम् ॥ तद्व्रतस्यप्रभावेणदेवरूपोबभूवसः ॥३३ ॥ संयोगंकांतयालेभेबुभुजेसौख्यमुत्तमम् ॥ ईदृ
ग्विधंनृपश्रेष्ठकथितंयोगिनीव्रतम् ॥ ३४ ॥ अष्टाशीतिसहस्राणिद्विजान्भोजयतेतुयः ॥ तत्फलंसमवाप्नोतियोगिनीव्रत
कृन्नरः ॥ ३५ ॥ महापापप्रशमनीमहापुण्यफलप्रदा ॥ शुचिकृष्णैकादशीतेकथितायोगिनीनृप ॥ ३६ ॥ इति श्रीब्रह्मवै॰ आषाढकृ॰
योगिन्याख्यैकादशीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥ ॥ अथाषाढशुक्लैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ आषाढस्यसितेपक्षेकिंनामैकादशीभवेत् ॥
कोदेवःकोविधिस्तस्याएतदाख्याहिकेशव ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ कथयामिमहीपालकथामाश्चर्यकारिणीम् ॥ कथयामासयांब्रह्मानाा
रदायमहात्मने ॥ २ ॥ नारदउवाच ॥ कथयस्वप्रसादेनविष्णोराराधनायमे ॥ आषाढशुक्लपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥ ३ ॥ ब्रह्मोवाच ॥
वैष्णवोऽसिमुनिश्रेष्ठसाधुपृष्टंकलिप्रिय ॥ नातःपरतरंलोकेपवित्रंहरिवासरात् ॥ ४ ॥ कर्तव्यंतुप्रयत्नेनसर्वपापापनुत्तये ॥ तस्मात्तेहंप्रवक्ष्या
मिशुक्लएकादशीव्रतम् ॥५॥ एकादश्याव्रतंपुण्यंपापघ्नंसर्वकामदम् ॥ नकृतंयैर्नरैर्लोकेतेनरानिरयैषिणः ॥६॥ पद्मानामेतिविख्याताशुचौह्येका
दशीसिता ॥ हृषीकेशप्रीतयेतुकर्तव्यंव्रतमुत्तमम् ॥ ७ ॥ कथयामितवाग्रेहंकथांपौराणिकींशुभाम् ॥ यस्याःश्रवणमात्रेणमहापापंप्रण
श्यति ॥ ८ ॥ मांधातानामराजर्षिर्विवस्वद्वंशसंभवः ॥ बभूवचक्रवर्तीससत्यसंधःप्रतापवान् ॥ ९ ॥ धर्मतःपालयामासप्रजाःपुत्रानिवौ

सपरोभवत् ॥ सर्वपापविनाशायश्रद्धादमसमन्वितः ॥ ३२ ॥ मेरुमंदरमानंतुस्त्रियोथपुरुषस्ययत् ॥ पापंतद्भस्मतांयातिएकादश्याः प्र
भावतः ॥ ३३ ॥ नशक्नोतिचयोदातुंजलधेनुंनराधिप ॥ सकांचनोघटस्तेनदेयोवस्त्रेणसंवृतः ॥ ३४ ॥ तोयस्यनियमंयोऽस्यांकुरुतेवैस
पुण्यभाक् ॥ पलकोटिसुवर्णस्ययामेयामेऽश्नुतेफलम् ॥ ३५ ॥ स्नानंदानंजपंहोमंयदस्यांकुरुतेनरः ॥ तत्सर्वंचाक्षयंप्रोक्तमेतत्कृष्णस्यभाषि
तम् ॥ ३६ ॥ किंवापरेणधर्मेणनिर्जलैकादशींनृप ॥ उपोष्यचनरोभक्त्यावैष्णवंपदमाप्नुयात् ॥ ३७ ॥ सुवर्णमन्नंवासांसियदस्यांसंप्रदीय
ते ॥ तदस्यचकुरुश्रेष्ठसर्वमप्यक्षयंभवेत् ॥ ३८ ॥ एकादशीदिनेयोन्नंभुंक्तेपापंभुनक्तिसः ॥ इहलोकेसचांडालोमृतःप्राप्नोतिदुर्गतिम् ॥
॥ ३९ ॥ येप्रदास्यंतिदानानिद्वादशींसमुपोष्यच ॥ ज्येष्ठेमासिसितेपक्षेप्राप्स्यंतिपरमंपदम् ॥ ४० ॥ ब्रह्महामद्यपःस्तेनोगुरुद्वेष्टासदाऽनृ
ती ॥ मुच्यंतेपातकैःसर्वैर्निर्जलायैरुपोषिता ॥ ४१ ॥ विशेषंशृणुराजेंद्रनिर्जलैकादशीदिने ॥ यत्कर्तव्यंनरैःस्त्रीभिः श्रद्धादमसमन्वितैः ॥
॥ ४२ ॥ जलशायीतुसंपूज्योदेयाधेनुश्चतन्मयी ॥ प्रत्यक्षावानृपश्रेष्ठघृतधेनुरथापिवा ॥ ४३ ॥ दक्षिणाभिश्चश्रेष्ठाभिर्मिष्टान्नैश्चपृथग्विधैः ॥
तोषणीयाः प्रयत्नेनद्विजाधर्मभृतांवर ॥ ४४ ॥ तुष्टोभवतिवैक्षिप्रंतैस्तुष्टैर्मोक्षदोहरिः ॥ आत्मद्रोहः कृतस्तैस्तुयैर्नैषासमुपोषिता ॥ ४५ ॥
पापात्मानोदुराचारादुष्टास्तेनात्रसंशयः ॥ कुलानांचशतंसाग्रमनाचाररतंसदा ॥ ४६ ॥ आत्मनासहतैर्नीतंवासुदेवस्यमंदिरम् ॥ शांतैर्दा
नपरैश्चैवअर्चद्भिश्चतथाहरिम् ॥ ४७ ॥ कुर्वद्भिर्जागरंरात्रौयैरेषासमुपोषिता ॥ अन्नंपानंतथागावोवस्त्रंशय्यासनंशुभम् ॥ ४८ ॥ कमंडलु
स्तथाछत्रंदातव्यंनिर्जलादिने ॥ उपानहौचयोदद्यात्पात्रभूतेद्विजोत्तमे ॥ ४९ ॥ ससौवर्णेनयानेनस्वर्गलोकंव्रजेद्ध्रुवम् ॥ यश्चेमांशृणुयाद्भ

तन्नैवान्यद्व्रतभंगोन्यथाभवेत् ॥ उदयादुदयंयावद्वर्जयित्वाजलंबुधः ॥ १६ ॥ अप्रयत्नादवाप्नोतिद्वादशद्वादशीफलम् ॥ ततःप्रभातेविमलेद्वादश्यांस्नानमाचरेत् ॥ १७ ॥ जलंसुवर्णंदत्त्वाचद्विजातिभ्योयथाविधि ॥ भुंजीतकृतकृत्यस्तुब्राह्मणैःसहितोवशी ॥ १८ ॥ एवंकृतंतुयत्पुण्यंभीमसेनशृणुष्वतत् ॥ संवत्सरस्ययामध्येएकादश्योभवंतिवै ॥ १९ ॥ तासांफलमवाप्नोतिअत्रमेनास्तिसंशयः ॥ इतिमां केशवः प्राह्शंखचक्रगदाधरः ॥ २० ॥ एकादश्यांसितेपक्षेज्येष्ठस्योदकवर्जितम् ॥ उपोष्यफलमाप्नोतितच्छृणुष्ववृकोदर ॥ २१ ॥ सर्वतीर्थेषुयत्पुण्यंसर्वदानेषुयत्फलम्[1] ॥ तत्फलंसमवाप्नोतिइमांकृत्वावृकोदर ॥ २२ ॥ संवत्सरस्ययावत्यःशुक्लाःकृष्णावृकोदर ॥ उपोषितास्ताः सर्वाःस्युरेकादश्योनसंशयः ॥ २३ ॥ धनधान्यवहाःपुण्याःपुत्रारोग्यफलप्रदाः ॥ उपोषिता न[illegible]त्राइतिसत्यंवदामिते ॥ २४ ॥ यमदूतामहाकायाः करालाःकृष्णपिंगलाः ॥ दंडपाशधरारौद्रामरणेदृष्टिगोचरम् ॥ २५ ॥ नप्रयांतिनरंव्याघ्रएकादश्यामुपोषणात् ॥ पीतांबरधराःसौम्याश्चक्रहस्तामनोजवाः ॥ २६ ॥ अंतकालेनंयत्[2]येवमानवंवैष्णवींपुरीम् ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनसोपोष्योदकवर्जिता ॥ २७ ॥ जलधेनुंततोदत्त्वासर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ इतिश्रुत्वातदाचक्रुःपांडवाजनमेजय ॥ २८ ॥ ततःप्रभृतिभीमेनकृतेयंनिर्जलाशुभा ॥ पांडवद्वादशीनाम्नालोकेख्यातावभूवह ॥ २९ ॥ तथात्वमपिभूपालसोपवासोर्चनंहरेः ॥ कुरुचाथप्रयत्नेनसर्वपापप्रशांतये ॥ ३० ॥ करिष्याम्यद्यदेवेशजलवर्जमुपोषणम् ॥ भोक्ष्येपरेह्निदेवेशद्युव्रंचतववासरात् ॥ ३१ ॥ इत्युच्चार्यततोमंत्रमुपवा

१ सर्वहोमेषुयत्पुण्यंतदस्याःसमुपोषणात्इतिहेमाद्रौपाठः । २ अंतकालेनयंत्येनंवैष्णवावैष्णवींपुरीमितिहेमाद्रौपाठः ।

तार्थायतंत्रात्रेकथितंमया ॥ पठनाच्छ्रवणाद्राजन्सर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ २० ॥ इतिश्रीब्रह्मांडपु० ज्येष्ठकृष्णापराख्यैकादशीमाहात्म्यंसमा
प्तम् ॥ अथज्येष्ठशुक्लैकादशीकथा ॥ भीमसेनउवाच ॥ पितामहमहाबुद्धेशृणुमेपरमंवचः ॥ युधिष्ठिरश्चकुंतीचतथाद्रुपदनंदिनी ॥ १ ॥
अर्जुनोनकुलश्चैवसहदेवस्तथैवच ॥ एकादश्यांनभुंजंतिकदाचिदपिसुव्रत ॥ २ ॥ तेमांब्रुवंतिवैनित्यंमाभुंक्ष्वत्वंवृकोदर ॥ अहंतान
ब्रवंतातबुभुक्षादुःसहामम ॥ ३ ॥ दानंदास्यामिविधिवत्पूजयिष्यामिकेशवम् ॥ विनोपवासंलभ्येतकथमेकादशीव्रतम् ॥ ४ ॥ भी
मसेनवचःश्रुत्वाव्यासोवचनमब्रवीत् ॥ व्यासउवाच ॥ यदिस्वर्गोत्यभीष्टस्तेनरकोऽनिष्टएवच ॥ ५ ॥ एकादश्यांनभोक्तव्यंपक्षयोरुभ
योरपि ॥ भीमसेनउवाच ॥ पितामहमहाबुद्धेकथयामितवाग्रतः ॥ ६ ॥ एकभक्तेनशक्तोहमुपवासःकुतोमुने ॥ वृकोनामास्तियोवह्निः
ससदाजठरेमम ॥ ७ ॥ अतीवान्नंयदाश्नामितदाससुपशाम्यति ॥ एकंशक्तोस्म्यहंकर्तुंचोपवासंमहामुने ॥ ८ ॥ तदेकंवदनिश्चित्ययेन
श्रेयोहमाप्नुयाम् ॥ व्यासउवाच ॥ श्रुतातेमानवाधर्मावैदिकाश्चश्रुतास्त्वया ॥ ९ ॥ कलौयुगेनशक्यंतेतेवैकर्तुंनराधिप ॥ सुखोपायं
चाल्पधनमल्पक्लेशंमहाफलम् ॥ १० ॥ पुराणानांचसर्वेषांसारभूतंवदामिते ॥ एकादश्यांनभुंजीतपक्षयोरुभयोरपि ॥ ११ ॥
एकादश्यांनभुंक्तेयोनयातिनरकंतुसः ॥ व्यासस्यवचनंश्रुत्वाकंपितोश्वत्थपत्रवत् ॥ १२ ॥ भीमसेनोमहाबाहुर्भीतोवाक्यमभाषत ॥
भीमसेनउवाच ॥ पितामहनशक्तोहमुपवासेकरोमिकिम् ॥ १३ ॥ ततोबहुफलंब्रूहिव्रतमेकंममप्रभो ॥ व्यासउवाच ॥ वृषस्थेमिथुनस्थे
र्केशुक्लायैकादशीभवेत् ॥ १४ ॥ ज्येष्ठमासेप्रयत्नेनसोपोष्याजलवर्जिता ॥ स्नानेचाचमनेचैववर्जयित्वोदकंबुधः ॥ १५ ॥ उपयुंजी

त्म्यंतद्वदस्वजनार्दन ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ साधुपृष्टंत्वयाराजँल्लोकानांहितकाम्यया ॥ बहुपुण्यप्रदाह्येषामहापातकनाशिनी ॥ २ ॥
अपरानामराजेंद्रअपारफलदायिनी ॥ लोकेप्रसिद्धतांयातिअपरांयस्तुसेवते ॥ ३ ॥ ब्रह्महत्याभिभूतोपिगोत्रहाभ्रूणहातथा ॥ परापवाद
वादीचपरस्त्रीरसिकोपिच ॥ ४ ॥ अपरासेवनाद्राजन्विपाप्माभवतिध्रुवम् ॥ कूटसाक्ष्यंमानकूटंतुलाकूटंकरोतियः ॥ ५ ॥ कूटवेदंपठेद्विप्रः
कूटशास्त्रंतथैवच ॥ ज्यौतिषीकूटगणकः कूटायुर्वेदकोभिषक् ॥ ६ ॥ कूटसाक्षिसमाह्येतेविज्ञेयानरकौकसः ॥ अपरासेवनाद्राजन्पापमुक्ता
भवंतिते ॥ ७ ॥ क्षत्रियःक्षात्रधर्मंयस्त्यक्त्वायुद्धात्पलायते ॥ सयातिनरकंघोरंस्वीयधर्मबहिष्कृतः ॥ ८ ॥ अपरासेवनात्सोपिपापंत्यक्त्वा
दिवंव्रजेत् ॥ विद्यामधीत्ययःशिष्योगुरुनिंदांकरोतिच ॥ ९ ॥ महापातकसंयुक्तोनिरयंयातिदारुणम् ॥ अपरासेवनात्सोपिसद्गतिंप्राप्नुयान्नरः
॥१०॥ पुष्करत्रितयेस्नात्वाकार्त्तिक्यांयत्फलंलभेत् ॥ मकरस्थेरवौमाघेप्रयागेयत्फलंनृणाम् ॥ ११ ॥ कांश्यांयत्प्राप्यतेपुण्यंशिवरात्रेरुपोष
णात् ॥ गयायांपिंडदानेनयत्फलंप्राप्यतेनृभिः ॥ १२॥ सिंहस्थितेदेवगुरौगौतमीस्नानतोनरः ॥ यत्फलंसमवाप्नोतिकुंभेकेदारदर्शनात्॥१३॥
बदर्याश्रमयात्रायास्तत्तीर्थसेवनादपि ॥ यत्फलंसमवाप्नोतिकुरुक्षेत्रेरविग्रहे ॥ १४ ॥ गजाश्वहेमदानेनयज्ञेकृत्स्नसुवर्णदः ॥ तत्फलंसमवा
प्नोति अपराया व्रतान्नरः ॥ १५ ॥ अर्धप्रसूतांगांदत्त्वासुवर्णवसुधांतथा ॥ नरोयत्फलमाप्नोतिअपरायाव्रतेनतत् ॥१६॥ पापद्रुमकुठारोयंपापें
धनदवानलः ॥ पापांधकारसूर्योयंपापसारंगकेसरी॥१७॥अपरैकादशीराजन्कर्तव्यापापभीरुभिः ॥ बुद्बुदाइवतोयेषुपुत्तिकाइवजंतुषु ॥१८॥
जायंतेमरणायैव एकादश्याव्रतंविना ॥ अपरांसमुपोष्यैवपूजयित्वात्रिविक्रमम् ॥१९॥ सर्वपापविनिर्मुक्तोविष्णुलोकंव्रजेन्नरः ॥ लोकानांचहि

चितोदृढबंधनात् ॥ निर्जगामभयात्तस्यगतोसौगहनंवनम् ॥ २४ ॥ क्षुत्तृषापीडितश्चायमितश्चेतश्चधावति ॥ सिंहवन्निजघानासौमृग सूकरचित्तलान् ॥ २५ ॥ आमिषाहारनिरतोवनेतिष्ठतिसर्वदा ॥ शरासनेशरंकृत्वानिषंगंपृष्ठसंगतम् ॥ २६ ॥ अरण्यचारिणोहंतिद क्षिणश्चचतुष्पदान् ॥ चकोरांश्चमयूरांश्चकंकांस्तित्तिरिमूषकान ॥ २७ ॥ एतानन्यान्हंतिनित्यंधृष्टबुद्धिःसनिर्घृणः ॥ पूर्वजन्मकृतैःपापै र्निमग्नःपापकर्दमे ॥ २८ ॥ दुःखशोकसमाविष्टश्चितयन्सोप्यहर्निशम् ॥ कौंडिन्यस्याश्रमंप्राप्तःकस्माच्चित्पुण्यगौरवात् ॥ २९ ॥ मा धवेमासिजाह्नव्यांकृतस्नानंतपोधनम् ॥ आससादधृष्टबुद्धिःशोकभारेणपीडितः ॥ ३० ॥ तद्वस्त्रबिंदुस्पर्शेनगतपाप्माहताशुभः ॥ कौंडिन्य स्याग्रतः स्थित्वाप्रत्युवाचकृतांजलिः ॥३१॥ धृष्टबुद्धिरुवाच ॥ प्रायश्चित्तंवदब्रह्मन्विनावित्तेनयद्भवेत् ॥ आजन्मकृतपापस्यनास्तिवित्तंममा धुना॥३२॥ऋषिरुवाच ॥ शृणुष्वैकमनाभूत्वायेनपापक्षयस्तव ॥ वैशाखस्यसितेपक्षेमोहिनीनामनामतः ॥ ३३ ॥ एकादशीव्रतंतस्याःकुरुम द्वाक्यनोदितः॥मेरुतुल्यानिपापानिक्षयंनयतिदेहिनाम् ॥३४॥ बहुजन्मार्जितान्येषामोहिनीसमुपोषिता ॥ इतिवाक्यंमुनेःश्रुत्वाधृष्टबुद्धिःप्रसन्न हृत् ॥ ३५ ॥ व्रतंचकारविधिवत्कौंडिन्यस्योपदेशतः ॥ कृतव्रतेनृपश्रेष्ठहतपापोबभूवसः ॥ ३६ ॥ दिव्यदेहस्ततोभूत्वागरुडोपरिसंस्थितः॥ जगामवैष्णवंलोकंसर्वोपद्रववर्जितम् ॥ ३७ ॥ इतीदृशंरामचंद्रतमोमोहनिकृंतनम् ॥ नातःपरतरंकिंचित्त्रैलोक्येसचराचरे ॥ ३८ ॥ यज्ञा दितीर्थदानानिकलांनार्हंतिषोडशीम् ॥ पठनाच्छ्रवणाद्राजन्गोसहस्रफलंलभेत् ॥ ३९ ॥ इतिश्रीकूर्मपु० मोहिन्याख्यवैशाखशुक्लैकादशीमा हात्म्यंसमाप्तम् ॥ ॥ अथज्येष्ठकृष्णैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ ज्येष्ठस्यकृष्णपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥ श्रोतुमिच्छामिमाहा

न्यया ॥ पवित्रंपावनानांचव्रतानामुत्तमंव्रतम् ॥ ६ ॥ वैशाखस्यसितेपक्षेद्वादशीरामयाभवेत् ॥ मोहिनीनामसाप्रोक्तासर्वपापहरापरा
॥ ७ ॥ मोहजालात्प्रमुच्येतपातकानांसमूहतः ॥ अस्याव्रतप्रभावेणसत्यंसत्यंवदाम्यहम् ॥ ८ ॥ अतस्तुकारणाद्रामकर्त
व्यैषाभवादृशैः ॥ पातकानांक्षयकरीमहादुःखविनाशिनी ॥ ९ ॥ शृणुष्वैकमनारामकथांपुण्यप्रदांशुभाम् ॥ यस्याःश्रवणमात्रे
णमहापापंप्रणश्यति ॥ १० ॥ सरस्वत्यास्तटेरम्येपुरीभद्रावतीशुभा ॥ द्युतिमान्नामनृपतिस्तत्रराज्यंकरोतिवै ॥ ११ ॥ सोमवंशोद्भवो
रामधृतिमान्सत्यसंगरः ॥ तत्रवैश्योनिवसतिधनधान्यसमृद्धिमान् ॥ १२ ॥ धनपालइतिख्यातःपुण्यकर्मप्रवर्तकः ॥ प्रपासत्राद्यायतन
तडागारामकारकः ॥ १३ ॥ विष्णुभक्तिपरःशांतस्तस्यासन्पंचपुत्रकाः ॥ सुमनाद्युतिमांश्चैवमेधावीसुकृतीतथा ॥ १४ ॥ पंचमोधृष्टबुद्धि
श्चमहापापरतःसदा ॥ वारस्त्रीसंगनिरतोविटगोष्ठीविशारदः ॥ १५ ॥ द्यूतादिव्यसनासक्तःपरस्त्रीरतिलालसः ॥ नदेवांश्चातिथीन्वृद्धान्पि
तॄंश्चार्चेद्द्विजानपि ॥ १६ ॥ अन्यायकर्तादुष्टात्मापितृद्रव्यक्षयंकरः ॥ अभक्ष्यभक्षकःपापः सुरापानरतः सदा ॥ १७ ॥ वेश्याकंठक्षि
प्तबाहुर्भ्रमद्दृष्टिश्चतुष्पथे ॥ पित्रानिष्कासितोगेहात्परित्यक्तश्चबांधवैः ॥ १८ ॥ स्वदेहभूषणान्येवंक्षयंनीतानितेनवै ॥ गणिकाभिःपरित्य
क्तोनिंदितश्चधनक्षयात ॥ १९ ॥ ततश्चिंतापरोजातोवस्त्रहीनःक्षुधार्दितः ॥ किंकरोमिक्वगच्छामिकेनोपायेनजीव्यते ॥ २० ॥ तस्कर
त्वंसमारब्धंतत्रैवनगरेततः ॥ गृहीतोराजपुरुषैर्मुक्तश्चपितृगौरवात ॥ २१ ॥ पुनर्बद्धःपुनर्मुक्तःपुनर्मुक्तःसवैभटैः ॥ धृष्टबुद्धिर्दुराचारोनिबद्धो
निगडैर्दृढैः ॥ २२ ॥ कशाघातैस्ताडितश्चपीडितश्चपुनःपुनः ॥ नस्थातव्यंहिमंदात्मंस्त्वयामदेशगोचरे ॥ २३ ॥ एवमुक्त्वाततोराज्ञामो

प्रकर्तव्यंश्रीविष्णोःशयनव्रतम् ॥ तद्ब्रहिकृपयादेवचातुर्मास्यव्रतानिच ॥ ३ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ शृणुपार्थप्रवक्ष्यामिगोविंदशयनव्रतम् ॥
चातुर्मास्येचयान्युक्तान्यासंस्तानिव्रतानिच ॥ ४ ॥ कर्कराशिगतेसूर्येशुचौशुक्लेतुपक्षके ॥ एकादश्यांजगन्नाथंस्वापयेन्मधुसूदनम् ॥ ५ ॥
तुलाराशिस्थितेतस्मिन्पुनरुत्थापयेद्धरिम् ॥ आषाढस्यसितपक्षेएकादश्यामुपोषितः ॥ ६ ॥ चातुर्मास्यव्रतानांतुकुर्वीतनियमंततः ॥
स्थापयेत्प्रतिमांविष्णोःशंखचक्रगदाधराम् ॥ ७ ॥ पीतांबरधरांसौम्यांपर्यंकेवैसितेशुभे ॥ सितवस्त्रसमाच्छन्नेसोपधानेयुधिष्ठिर ॥ ८ ॥ इति
हासपुराणज्ञोब्राह्मणोवेदपारगः ॥ स्नापयित्वादधिक्षीरघृतक्षौद्रसिताजलैः ॥ ९ ॥ समालेप्यशुभैर्गंधैर्धूपैर्दीपैश्चभूरिशः ॥ पूजयेत्कुसुमैःशस्तैर्मं
त्रेणानेनपांडव ॥१०॥ सुप्तेत्वयिजगन्नाथेजगत्सुप्तंचराचरम्॥विबुद्धेत्वयिबुध्येतजगत्सर्वंचराचरम् ॥११॥ एवंतांप्रतिमांविष्णोःपूजयित्वायुधि
ष्ठिर॥ प्रभाषेताग्रतोविष्णोःकृतांजलिपुटोनरः॥१२॥चतुरो वार्षिकान्मासान्देवस्योत्थापनावधि ॥ ग्रहीष्येनियमाञ्शुद्धान्निर्विघ्नान्कुरुमेप्रभो
॥ १३ ॥ इतिसंप्रार्थ्यदेवेशंप्रह्वः संशुद्धमानसः ॥ स्त्रीवानरोवामद्भक्तोधर्मार्थंचधृतव्रतः ॥ १४ ॥ गृह्णीयान्नियमानेतान्दंतधावनपूर्वकम् ॥
व्रतप्रारंभकालास्तुप्रोक्ताःपंचैवविष्णुना ॥ १५ ॥ एकादशीद्वादशीचपूर्णिमाचतथाऽष्टमी ॥ कर्कटाख्याचसंक्रांतिस्तेषुकुर्याद्यथाविधि ॥ १६ ॥
चतुर्धागृह्यवैचीर्णंचातुर्मास्यव्रतंनरः ॥ कार्त्तिकेशुक्लपक्षेतुद्वादश्यांतत्समापयेत् ॥ १७ ॥ नशैशवंचमौढ्यंचशुक्रगुर्वोर्नवातिथेः ॥ खंडत्वं
चिंतयेदादौचातुर्मास्यविधौनरः ॥ १८ ॥ अशुचिर्वाशुचिर्वापियदिस्त्रीयदिवापुमान् ॥ व्रतमेकंनरःकृत्वामुच्यतेसर्वपातकैः ॥ १९ ॥

१ प्रारंभमिति शेषः ।

स्यागमनकारणम् ॥ राजावाच ॥ भगवन्धर्मविधिनाममपालयतोमहीम् ॥ अनावृष्टिःसंप्रवृत्तानाहंवेद्मयत्रकारणम् ॥ २८ ॥ संशयच्छेदना
र्थंत्रह्मागतोहंतवांतिकम् ॥ योगक्षेमविधानेनप्रजानांनिर्वृतिंकुरु ॥ २९ ॥ ऋषिरुवाच ॥ एतत्कृतयुगंराजन्युगानामुत्तमंस्मृतम् ॥ अत्र
ब्रह्मोत्तरालोकाधर्मश्चात्रचतुष्पदः ॥ ३० ॥ अस्मिन्युगेतपोयुक्ताब्राह्मणानेतरेजनाः ॥ विषयेतवराजेंद्रवृषलोयत्तपस्यति ॥ ३१ ॥ अ
कार्यकरणात्तस्य नवर्षतिबलाहकः ॥ कुरुतस्यवधेयत्नंयेनदोषःप्रशाम्यति ॥ ३२ ॥ राजोवाच ॥ नाहमेनंवधिष्यामितपस्यंतमनागसम् ॥
धर्मोपदेशंकथयउपसर्गविनाशने ॥ ३३ ॥ ऋषिरुवाच ॥ यद्येवंतर्हिनृपतेकुरुष्वैकादशीव्रतम् ॥ शुचिमासेसितेपक्षेपद्मानामेतिविश्रु
ता ॥ ३४ ॥ तस्याव्रतप्रभावेणसुवृष्टिर्भविताध्रुवम् ॥ सर्वसिद्धिप्रदाह्येषासर्वोपद्रवनाशिनी ॥ ३५ ॥ अस्याव्रतंकुरुनृपसप्रजः सपरिच्छ
दः ॥ इतिवाक्यंमुनेः श्रुत्वाराजास्वगृहमागतः ॥ ३६ ॥ आषाढमासेसंप्राप्तेपद्माव्रतमथाकरोत् ॥ प्रजाभिःसहसर्वाभिश्चातुर्वर्ण्यसमन्वि
तः ॥ ३७ ॥ एवंकृतेव्रतेराजन्प्रववर्षबलाहकः ॥ जलेनप्लाविताभूमिरभवत्सस्यमालिनी ॥ ३८ ॥ हृषीकेशप्रसादेनजनाःसौख्यंप्रपेदिरे ॥
एतस्मात्कारणादेवकर्तव्यंव्रतमुत्तमम् ॥ ३९ ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदंचैवलोकानांसुखदायकम् ॥ पठनाच्छ्रवणादस्याः सर्वपापैःप्रमुच्य
ते ॥ ४० ॥ इति श्रीब्रह्माण्डपुराणेआषाढशुक्लपद्माख्यैकादशीव्रतमाहात्म्यंसंपूर्णम् ॥ ॥ इयमेवशयन्याख्या ॥ एतस्यांविष्णुशय
नव्रतंचातुर्मास्यव्रतग्रहणंचोक्तंभविष्ये ॥ कृष्णउवाच ॥ इयमेकादशीराजञ्शयनीत्यभिधीयते ॥ विष्णोःप्रसादसिद्ध्यर्थमस्यांचशयन
व्रतम् ॥ १ ॥ कर्तव्यंराजशार्दूलजनैर्मोक्षेच्छुभिःसदा ॥ चातुर्मास्यारंभोप्यस्यामेवविधीयते ॥ २ ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ ॥ कथंकृष्ण

प्रतिवर्षंतुयःकुर्याद्व्रतंवैसंस्मरन्हरिम् ॥ देहांतेऽतिप्रदीप्तेनविमानेनार्कतेजसा ॥ २० ॥ मोदतेविष्णुलोकेऽसौयावदाभूतसंप्लवम् ॥ तेषांफलानि
वक्ष्यामिकर्तॄणां तुपृथक्पृथक् ॥ २१ ॥ देवतायतनेनित्यंमार्जनंजलसेचनम् ॥ प्रलेपनंगोमयेनरंगवल्ल्यादिकंतथा ॥ २२ ॥ यःकरोतिनरश्रेष्ठचातु
र्मास्यमतंद्रितः ॥ समाप्तौचयथाशक्त्याकुर्याद्ब्राह्मणभोजनम् ॥ २३ ॥ सप्तजन्मसुविप्रेंद्रःसत्यधर्मपरोभवेत् ॥ दध्नाक्षीरेणचाज्येनक्षौद्रेण
सितयातथा ॥ २४ ॥ स्नापयेद्विधिनादेवंचातुर्मास्येजनाधिप ॥ सयातिविष्णुसारूप्यंसुखमक्षय्यमश्नुते ॥ २५ ॥ नृपोभूमिंप्रदद्याद्यो
यथाशक्त्याचकांचनम् ॥ विप्रायदेवमुद्दिश्यसफलंचसदक्षिणम् ॥ २६ ॥ अक्षयाँल्लभतेभोगान्स्वर्गेइंद्रइवापरः ॥ लोकंससमवाप्नोतिवि
ष्णोरत्रनसंशयः ॥ २७ ॥ देवायहेमपद्मंतुदद्यान्नैवेद्यसंयुतम् ॥ गंधपुष्पाक्षताद्यैर्योदेवब्राह्मणयोरपि ॥ २८ ॥ पूजांयःकुरुतेनित्यंचातु
र्मास्येव्रतीनरः ॥ अक्षयंसुखमाप्नोतिपुरंदरपुरंव्रजेत् ॥ २९ ॥ यस्तुवैचतुरोमासांस्तुलस्याहरिमर्चयेत् ॥ तुलसींकांचनींकृत्वाब्राह्मणाय
निवेदयेत् ॥ ३० ॥ कांचनेनविमानेनवैष्णवींलभतेगतिम् ॥ देवायगुग्गुलुंयोवैदीपंचार्पयतेनरः ॥ ३१ ॥ समाप्तौधूपिकांदद्याद्दीपिकां
चमहामते ॥ सभोगीजायतेश्रीमांस्तथासौभाग्यवानपि ॥ ३२ ॥ प्रदक्षिणास्तुयःकुर्यान्नमस्कारान्विशेषतः ॥ अश्वत्थस्याथवाविष्णोः
कार्त्तिक्यवधिसध्रुवम् ॥ ३३ ॥ विष्णुलोकमवाप्नोतिसत्यंसत्यंनसंशयः ॥ संध्यादीपप्रदोयस्तुप्रांगणेद्विजदेवयोः ॥ ३४ ॥ समाप्तौदीपिकां
दद्याद्वस्त्रंचैकंचकांचनम् ॥ वैकुंठंसमवाप्नोतितेजस्वीसभवेदिह ॥ ३५ ॥ विष्णपादोदकंयस्तुपिबेच्छ्रद्धासमन्वितः ॥ विष्णोर्लोकमवाप्नो
तिनचास्मिञ्जायतेनरः ॥ ३६ ॥ शतमष्टोत्तरंयस्तुगायत्रीजपमाचरेत् ॥ त्रिकालंवैष्णवेहम्र्येनसपापेनलिप्यते ॥ ३७ ॥ पुराणंशृणुयान्नित्यं

धर्मशास्त्रमथापिवा ॥ कांचनेनयुतंवस्त्रंपुस्तकंचानिवेदयेत्॥३८॥पुण्यवान्धनवान्भोगीसत्यशौचपरायणः॥ज्ञानवाल्लोंकविख्यातोबहुशिष्यः
सुधार्मिकः ॥ ३९ ॥ नामंमंत्रव्रतपरःशंभोर्वाकेशवस्यच ॥ समाप्तौप्रतिमांदद्यात्तस्यदेवस्यकांचनीम् ॥ ४० ॥ पुण्यवान्दोषनिर्मुक्तःसभवेच्च
गुणालयः ॥ कृतनित्यक्रियोभूत्वासूर्यायार्घ्यंनिवेदयेत् ॥ ४१ ॥ सूर्यमंडलमध्यस्थंदेवंध्यात्वाजनार्दनम् ॥ समाप्तौकांचनंदद्याद्रक्तवस्त्रं
चगांतथा ॥ ४२ ॥ आरोग्यंपूर्णमायुश्चकीर्तिंलक्ष्मींबलंलभेत् ॥ तिलहोमंतुयःकुर्याच्चातुर्मास्येदिनेदिने ॥ ४३ ॥ भक्त्याव्याहृतिभिर्म
त्रैर्गायत्र्यावाव्रतान्वितः॥ अष्टोत्तरशतंचाथअष्टाविंशतिमेववा ॥ ४४ ॥ तिलपात्रंसमाप्तौतुदद्याद्विप्रायधीमते ॥ वाङ्मनःकायजनितैःपापै
र्मुच्येतसंचितैः ॥ ४५ ॥ नरोगैरभिभूयेतलभेत्संततिमुत्तमाम् ॥ अन्नहोमंतुयःकुर्याच्चातुर्मास्यमतंद्रितः ॥ ४६ ॥ समाप्तौघृतकुंभंतुद
द्यात्सवस्त्रकांचनम् ॥ आरोग्यंकांतिमतुलांपुत्रसौभाग्यसंपदः ॥ ४७ ॥ शत्रुक्षयंचलभतेब्रह्मणाप्रतिमोभवेत् ॥ अश्वत्थसेवांयःकुर्यात्सर्व
पापैःप्रमुच्यते ॥ ४८ ॥ विष्णुभक्तोभवेत्पश्चाद्दंतेवस्त्रंप्रदापयेत् ॥ सकांचनंब्राह्मणायनैवरोगान्सांविंदते ॥ ४९ ॥ तुलसींधारयेद्यस्तुविष्णु
प्रीतिकरांशुभाम् ॥ विष्णुलोकमवाप्नोतिसर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ ५० ॥ ब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चाद्विष्णुमुद्दिश्यपांडव ॥ यस्तुसुप्तेहृषीकेशेदू
र्वांममृतसंभवाम् ॥५१॥ सदाप्रातर्वहेन्मूर्ध्नित्वंदूर्वेइतिमंत्रतः ॥ व्रतांतेचकुरुश्रेष्ठदूर्वांस्वर्णविनिर्मिताम् ॥ ५२ ॥ दद्याद्दक्षिणयासार्द्धंमंत्रेणाने
नसुव्रत ॥ यथाशाखाप्रशाखाभिर्विस्तृतासिमहीतले ॥ ५३ ॥ तथाममापिसंतानंदेहित्वमजरामरम् ॥ नाशुभंप्राप्नुयाज्जातुपापेभ्यःप्रविमु

१ भवतीति शेषः । २ चातुर्मास्ये इति शेषः ।

च्यते ॥ ५४ ॥ भुक्त्वातुसकलान्भोगान्स्वर्गलोकेमहीयते ॥ गीतंतुदेवदेवस्यकेशवस्यशिवस्यवा ॥ ५५ ॥ करोतिपुरतोनित्यंजागृतेः
फलमाप्नुयात् ॥ चातुर्मास्यव्रतीदद्याद्घंटांदेवायसुस्वराम् ॥ ५६ ॥ सरस्वतिजगन्नाथेजगज्जाड्यापहारिणी ॥ साक्षाद्ब्रह्मकलत्रंचविष्णु
रुद्रादिभिः स्तुता ॥ ५७ ॥ गुरोरवज्ञयायच्चाध्यायेध्ययनंकृतम् ॥ तन्ममाध्ययनोत्पन्नंजाड्यंहरवरानने ॥ ५८ ॥ घंटादानेनतुष्टात्वं
ब्रह्माणीलोकपावनी ॥ विप्रपादविनिर्मुक्तंतोयंयः प्रत्यहंपिबेत् ॥ ५९ ॥ चातुर्मास्येनरोभक्त्यामद्रूपंब्राह्मणंस्मरन् ॥ मनोवाक्कायजनितैर्मु
क्तोभवतिकिल्बिषैः ॥ ६० ॥ व्याधिभिर्नाभिभूयेतश्रीरायुस्तस्यवर्द्धते ॥ समाप्तौगोयुगंदद्याद्धामेकांवापयस्विनीम् ॥ ६१ ॥ तत्राप्यश
क्तौराजेंद्रदद्याद्वासोयुगंव्रती ॥ ब्राह्मणंवंदतेयस्तुसर्वदेवमयंश्रुतम् ॥ ६२ ॥ कृतकृत्योभवेत्सद्यः सर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ समाप्तौभोजयेद्विप्रा
नायुर्वित्तंचविन्दति ॥ ६३ ॥ संस्पृशेत्कपिलांयोवैनित्यंभक्तिसमन्वितः ॥ तामेवालंकृतांदद्यात्सवत्सांदक्षिणायुताम् ॥ ६४ ॥ सार्वभौमो
भवेद्राजन्दीर्घायुश्चप्रतापवान् ॥ सवसेदिंद्रवत्स्वर्गेवत्सरान्रोमसंमितान् ॥ ६५ ॥ नमस्करोतियःसूर्यंगणेशंवापिनित्यशः ॥ आयुरारो
ग्यमैश्वर्यंलभतेकांतिमुत्तमाम् ॥ ६६ ॥ विघ्नराजप्रसादेनप्राप्नुयादीप्सितंफलम् ॥ सर्वत्रविजयंचैवनात्रकार्याविचारणा ॥ ६७ ॥ विघ्नेशार्कौसु
वर्णस्यौसिंदूरारुणसन्निभौ ॥ निवेदयेद्ब्राह्मणायसर्वकामार्थसिद्धये ॥ ६८ ॥ यस्तुरौप्यंशिवप्रीत्यैदद्याद्भक्त्याक्रतुद्वये ॥ ताम्रंवाप्रत्यहंदद्या
त्स्वशक्त्याशिवतुष्टये ॥ ६९ ॥ सुरूपाल्लँभतेपुत्रान्रुद्रभक्तिपरायणान् ॥ समाप्तौमधुपूर्णंतुपात्रंराजतमुत्तमम् ॥ ७० ॥ प्रदद्यात्ताम्रदाने
तुताम्रपात्रंगुडान्वितम् ॥ यस्तुसुतेहृषीकेशेस्वर्णंदद्यात्स्वशक्तितः ॥ ७१ ॥ वस्त्रयुग्मतिलैःसार्द्धंसर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ इहभुक्त्वामहाभो

 गानंतेशिवपुरंव्रजेत् ॥ ७२ ॥ वस्त्रदानंतुयःकुर्याच्चातुर्मास्येद्विजातये ॥ अभ्यर्च्यगंधपुष्पाद्यैर्विष्णुर्मेप्रीयतामिति ॥ ७३ ॥ शय्यांदद्या 
 त्समाप्तौतुवासःकांचनपट्टिकाम् ॥ अक्षय्यंसुखमाप्नोतिधनंसधनदोपमम् ॥ ७४ ॥ योगोपीचंदनंदद्यान्नित्यंवर्षासुमानवः ॥ श्रीपतिस्त
स्यसंतुष्टोभुक्तिमुक्तिंददातिच ॥ ७५ ॥ समाप्तावपितद्दद्यात्तुलापरिमितंशुभम् ॥ तदर्द्धंवातदर्द्धंवासवस्त्रंचसदक्षिणम् ॥ ७६ ॥ यस्तुसुप्ते
हृषीकेशेप्रत्यहंतुव्रतान्वितः ॥ दद्याद्दक्षिणयासार्द्धंशर्करामथवागुडम् ॥ ७७ ॥ एवंव्रतेतुसंपूर्णेकुर्वन्नुद्यापनंबुधः ॥ प्रत्येकंताम्रपात्राणिप
लाष्टकमितानितु ॥ ७८ ॥ वित्तशाठ्यमकुर्वाणश्चतुष्पलमितानिवा ॥ अष्टचत्वारिचैकंवाशर्करापूरितानिच ॥ ७९ ॥ दक्षिणाफलवासो
भिःप्रत्येकंसंयुतानिच ॥ सहधान्यानिविप्रेभ्यःश्रद्धयाप्रतिपादयेत् ॥ ८० ॥ ताम्रपात्रंसवस्त्रंचशर्कराहेमसंयुतम् ॥ सूर्यप्रीतिकरंयस्मा
द्रोगघ्नंपापनाशनम् ॥ ८१ ॥ पुष्टिदंकीर्तिदंनणांनित्यंसंतानकारकम् ॥ सर्वकामप्रदंस्वर्ग्यमायुर्वर्द्धनमुत्तमम् ॥ ८२ ॥ तस्मादस्यप्रदाने
नकीर्तिरस्तुसदामम ॥ एवंव्रतंतुयःकुर्यात्तस्यपुण्यफलंशृणु ॥ ८३ ॥ गंधर्वविद्यासंपन्नःसर्वयोषित्प्रियोभवेत् ॥ राजापिलभतेराज्यंपुत्रार्थी
लभतेसुतान् ॥ ८४ ॥ अर्थार्थीप्राप्नुयादर्थंनिष्कामोमोक्षमाप्नुयात् ॥ यस्तुवैचतुरोमासान्शाकमूलफलादिकम् ॥८५ ॥ नित्यंददातिवि
प्रेभ्यःशक्त्यायत्संभवेन्नृप ॥ व्रतांतेवस्त्रयुग्मंचशक्त्यादद्यात्सदक्षिणम् ॥ ८६ ॥ सुखीभूत्वाचिरंकालंराजयोगीभवेन्नरः ॥ सर्वदेवप्रियंयस्मा
च्छाकंतृप्तिकरंनृणाम् ॥ ८७ ॥ ददामितेनदेवाद्याःसदाकुर्वंतुमंगलम् ॥ यस्तुसुप्तेहृषीकेशेप्रत्यहंतुऋतुद्वये ॥ ८८ ॥ दद्यात्कटुत्रयंमर्त्यो 
गृहपर्यंतमादरात् ॥ ब्राह्मणायसुशीलायदिनेशप्रीतयेनघ ॥ ८९ ॥ दक्षिणावस्त्रसहितंमंत्रेणानेनसुव्रत ॥ कटुत्रयमिदंयस्माद्रोगघ्नंसर्वदेहि

नाम ॥ ९० ॥ तस्मादस्यप्रदानेनप्रीतोभवतुभास्करः ॥ एवंकृत्वाव्रतंसम्यक्कुर्यादुद्यापनंबुधः ॥ ९१ ॥ कृत्वास्वर्णमयींशुंठींमरीचंमागधी
मपि ॥ सवस्त्रांदक्षिणायुक्तांदद्याद्विप्रायधीमते ॥ ९२ ॥ एवंव्रतंयःकुरुतेसजीवेच्छरदांशतम् ॥ प्राप्नुयादीप्सितानर्थानंतेस्वर्गंव्रजेन्नृप ॥ ९३ ॥
मुक्ताफलानियोदद्यान्नित्यंविप्रायसन्मतिः ॥ अन्नवान्कीर्तिमाञ्श्रीमाञ्जायतेवसुधाधिप ॥ ९४ ॥ तांबूलदानंयःकुर्याद्वर्जयेद्वाजितेंद्रियः ॥
रक्तवस्त्रद्वयंदद्यात्समातौचसदक्षिणम् ॥ ९५ ॥ महालावण्यमाप्नोतिसर्वरोगविवर्जितः ॥ मेधावीसुभगःप्राज्ञोरक्तकंठश्चजायते ॥ ९६ ॥
गंधर्वत्वमवाप्नोतिस्वर्गलोकंचगच्छति ॥ तांबूलंश्रीकरंभद्रंब्रह्मविष्णुशिवात्मकम् ॥ ९७ ॥ अस्यप्रदानाद्ब्रह्माद्याः श्रियंददतुपुष्कलाम् ॥
चातुर्मास्येप्रतिदिनंसुवासिन्यैद्विजायच ॥ ९८ ॥ नारीवापुरुषोवापिहरिद्रांसंप्रयच्छति ॥ लक्ष्मीमुद्दिश्यगौरींवासमातौराजतंनवम् ॥ ९९ ॥
हरिद्रापूरितंकृत्वाततपात्रंदक्षिणान्वितम् ॥ प्रदद्याद्भक्तिसंयुक्तोदेवीमप्रीयतामिति ॥ १०० ॥ भर्त्रासहसुखंभुंक्तेनारीनार्यातथापुमान् ॥ सौ
भाग्यमक्षयंधान्यंधनपुत्रससुन्नतिम् ॥ १०१ ॥ संप्राप्यरूपलावण्येदेवीलोकेमहीयते ॥ उमामहेशमुद्दिश्यचातुर्मास्येदिनेदिने ॥ २ ॥ संपू
ज्यविप्रमिथुनंतस्मैयश्चस्वशक्तितः ॥ दद्यात्सदक्षिणंहेमउमेशः प्रीयतामिति ॥ ३ ॥ उमेशप्रतिमांहैर्मीदद्यादुद्यापनेबुधः ॥ पंचोपचारैःसं
पूज्यधेन्वाचवृषभेणच ॥ ४ ॥ भोजयेदपिमिष्टान्नंतस्यपुण्यफलंशृणु ॥ संपत्तिरक्षयाकीर्तिर्जायतेव्रतवैभवात् ॥ ५ ॥ इहभुक्त्वाखिलान्का
मानंतेशिवपुरंव्रजेत् ॥ फलदानंतुयःकुर्याच्चातुर्मास्यमतंद्रितः ॥ ६ ॥ समातौकलधौतानितानिदद्याद्द्विजातये ॥ सर्वान्मनोरथान्प्राप्यसं
ततिंचानपायिनीम् ॥ ७ ॥ फलदानस्यमाहात्म्यान्मोदतेनंदनेवने ॥ पुष्पदानव्रतेचापिस्वर्णपुष्पादिदापयेत् ॥ ८ ॥ ससौभाग्यंपरंप्राप्य

गंधर्वपदमाप्नुयात् ॥ वासुदेवेप्रसुप्तेतुचातुर्मास्यमतंद्रितः ॥९॥ नित्यंवामनमुद्दिश्यदध्यन्नंस्वादुषड्रसैः ॥ भोजयेदथवादद्यादेकादश्यांनभोज
येत् ॥११०॥ दानमेवप्रकुर्वीतग्रहणादौतथैवच ॥ अशक्तौनित्यदानेतुकुर्यात्पंचसुपर्वसु ॥ ११ ॥ भूताष्टम्यामभायांचपूर्णिमायांतथैवच ॥
प्रत्यर्कवारमथवाप्रतिभार्गववासरम् ॥ १२ ॥ एवंकृत्वासमाप्तौतुयथाशक्तिमहींददेत् ॥ अशक्तौभूमिदानेतुधेनुंदद्यादलंकृताम् ॥ १३ ॥
तत्राप्यशक्तौवासश्चसरुक्मेपादुकेतथा ॥ अक्षय्यमन्नमाप्नोतिपुत्रपौत्रादिसंपदम् ॥ १४ ॥ सुस्थिरांविष्णुभक्तिंचप्रयातिहरिमंदिरम् ॥
नित्यंपयस्विनींदद्यात्सालंकारांशुभावहाम् ॥ १५ ॥ सवत्सांदक्षिणोपेतांससर्वज्ञानवान्भवेत् ॥ नपरप्रेष्यतांयातिब्रह्मलोकंचगच्छति ॥
॥ १६ ॥ अक्षय्यंसुखमाप्नोतिपितृभिःसहितोनरः ॥ वार्षिकांश्चतुरोमासान्प्राजापत्यंचरेन्नरः ॥ १७ ॥ समाप्तौगोयुगंदत्त्वाकृत्वाब्राह्मणभो
जनम् ॥ सर्वपापविशुद्धात्मायातिब्रह्मसनातनम् ॥ १८ ॥ एकांतरोपवासेतुसीराण्यष्टौप्रदापयेत् ॥ वस्त्रकांचनसंयुक्तानिबलीवर्दयुतानिच ॥
॥ १९ ॥ अनडुद्द्वयसंयुक्तंलांगलंकर्षणक्षमम् ॥ सर्वोपस्करसंयुक्तंददामिप्रीतयेहरेः ॥ १२० ॥ शाकमूलफलैर्वापिचातुर्मास्यंनयेन्नरः ॥ स
माप्तौगोप्रदानेनसगच्छेद्विष्णुमंदिरम् ॥ २१ ॥ पयोव्रतीतथाऽऽप्नोतिब्रह्मलोकंसनातनम् ॥ व्रतांतेचतथादद्याद्गामेकांचपयस्विनीम् ॥ २२ ॥
नित्यंरंभापलाशेचयोभुंक्तेतुऋतुद्वये ॥ वस्त्रयुग्मंचकांस्यंचशक्त्यादत्त्वासुखीभवेत् ॥ २३ ॥ कांस्यंब्रह्माशिवोलक्ष्मीःकांस्यमेवविभावसुः ॥
कांस्यंविष्णुमयंयस्मादतः शांतिंप्रयच्छमे ॥ २४ ॥ नित्यंपलाशभोजीचेत्तैलाभ्यंगविवर्जितः ॥ सनिहंत्यतिपापानितूलराशिमिवानलः ॥
॥ २५ ॥ ब्रह्मघ्नश्चसुरापश्चबालघातकरश्चयः ॥ असत्यवादिनोयेचस्त्रीघातिव्रतघातकाः ॥ २६ ॥ अगम्यागामिनश्चैवविधवागामिनस्तथा ॥

चांडालीगामिनश्चैवविप्रस्त्रीगामिनस्तथा ॥ २७ ॥ तेसर्वेपापनिर्मुक्ताभवंत्येतद्व्रतेनच ॥ समाप्तौकांस्यपात्रंतुचतुःषष्टिपलैर्युतम् ॥ २८ ॥ सवत्सां
गांचवैदद्यात्सालंकारांपयस्विनीम् ॥ अलंकृतायविदुषेसुवस्त्रायसुवेषिणे ॥ २९ ॥ भूमौविलिप्ययोभुंक्तेदेवंनारायणंस्मरन् ॥ दद्याद्भूमिंयथाश
क्तिकृष्यांबहुजलान्विताम्[1] ॥ १३० ॥ आरोग्यपुत्रसंपन्नोराजाभवतिधार्मिकः ॥ शत्रोर्भयंनलभतेविष्णुलोकंसगच्छति ॥ ३१ ॥ अयाचिते
त्वनड्वाहंसहिरण्यंसचंदनम् ॥ षड्रसंभोजनंदद्यात्सयातिपरमांगतिम् ॥ ३२ ॥ यस्तुसुप्तेहृषीकेशेनक्तंचकुरुतेव्रतम् ॥ ब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चा
च्छिवलोकेमहीयते ॥ ३३ ॥ एकभक्तंनरःकृत्वामिताशीचदृढव्रतः ॥ योऽर्चयेच्चतुरोमासान्न वासुदेवंसनाकभाक् ॥ ३४ ॥ समाप्तौभोजये
द्विप्रान्शक्त्यादद्याच्चदक्षिणाम् ॥ यस्तुसुप्तेहृषीकेशेक्षितिशायीभवेन्नरः ॥ ३५ ॥ शय्यांसोपस्करांदद्याच्छिवलोकेमहीयते ॥ पादाभ्यंगं
नरोयस्तुवर्जयेच्चक्रतुद्वये ॥ ३६ ॥ समाप्तौचयथाशक्ति कुर्याद्ब्राह्मणभोजनम् ॥ दत्त्वाचदक्षिणांशक्त्यासगच्छेद्विष्णुमंदिरम् ॥ ३७ ॥
आषाढादिचतुर्मासान्वर्जयेन्नखकृंतनम् ॥ आरोग्यपुत्रसंपन्नोराजाभवतिधार्मिकः ॥ ३८ ॥ पायसंलवणंचैवमधुसर्पिःफलानि च ॥
चातुर्मास्येवर्जयेद्योगौरीशंकरतुष्टये ॥ ३९ ॥ कार्त्तिक्यांचपुनस्तानिब्राह्मणायनिवेदयेत् ॥ सरुद्रलोकमाप्नोतिरुद्रव्रतनिषेवणात् ॥ १४० ॥
यवान्नंभक्षयेद्यस्तु शुभंशाल्यन्नमेववा ॥ पुत्रपौत्रादिभिःसार्द्धंशिवलोकेमहीयते ॥ ४१ ॥ तैलाभ्यंगपरित्यागीविष्णुभक्तःसदाव्रती ॥
वर्षासुविष्णुमभ्यर्च्यवैष्णवींलभतेगतिम् ॥ ४२ ॥ समाप्तौकांस्यपात्रंचसुवर्णेनसमन्वितम् ॥ तैलेनपूरितंकृत्वाब्राह्मणायनिवेदयेत् ॥ ४३ ॥

---

१ कृष्यैहिताम् ।

वार्षिकांश्चतुरोमासान्शाकानिपरिवर्जयेत् ॥ व्रतांतेहरिमुद्दिश्यपात्रंराजतमेवहि ॥ ४४ ॥ वस्त्रेणवेष्टितं शाकंदशकेनप्रपूरितम् ॥
समभ्यर्च्यंयथाशक्त्याब्राह्मणान्वेदपारगान् ॥ ४५ ॥ तेभ्योदद्याद्दक्षिणयाव्रतसंपूर्तिहेतवे ॥ शिवसायुज्यमाप्नोतिप्रसादाच्छूलपा
णिनः ॥ ४६ ॥ गोधूमवर्जनंकृत्वाभोजनव्रतमाचरेत् ॥ कार्त्तिकेस्वर्णगोधूमान्वस्त्रंदत्त्वाऽश्वमेधकृत ॥ ४७ ॥ गोधूमाःसर्वजंतूनांबलपु
ष्टिविवर्द्धनाः ॥ मुख्याश्चहव्यकव्येषुतस्मान्मेददतुश्रियम् ॥ ४८ ॥ आषाढादिचतुर्मासान्वृंताकंवर्जयेन्नरः ॥ कारवेल्लफलंवापितथालाबुं
पटोलकम् ॥ ४९ ॥ यद्यत्फलंप्रियतरंतच्चापिपरिवर्जयेत् ॥ चातुर्मास्येततोवृत्तेरौप्याण्येतानिकारयेत् ॥ १५० ॥ मध्येविद्रुमयुक्तानिह्यर्च
यित्वातुशक्तितः ॥ दद्याद्दक्षिणयासार्द्धंब्राह्मणायातिभक्तितः ॥ ५१ ॥ अभीष्टंदेवमुद्दिश्यदेवोमेप्रीयतामिति ॥ सदीर्घमायुरारोग्यंपुत्रपौत्रा
न्सुरूपताम् ॥ ५२ ॥ अक्षय्यांसंततिंकीर्तिंलब्ध्वास्वर्गेमहीयते ॥ श्रावणेवर्जयेच्छाकंदधिभाद्रपदेतथा ॥५३॥ दुग्धमाश्वयुजेमासिकार्त्तिके
द्विदलंत्यजेत् ॥ चत्वार्येतानिनित्यानिचतुराश्रमवर्तिनाम् ॥ ५४ ॥ कूष्मांडंराजमाषांश्चमूलकंगृंजनंतथा ॥ करमर्दंचेक्षुदंडंचातुर्मास्ये
त्यजेन्नरः ॥ ५५ ॥ मसूरंबहुबीजंचवृंताकंचैववर्जयेत् ॥ नित्यान्येतानिविप्रेंद्रव्रतान्याहुर्मनीषिणः ॥ ५६ ॥ विशेषाद्बदरींधात्रीमलाबुंचिं
चिणींत्यजेत् ॥ वार्षिकांश्चतुरोमासान्प्रसुप्तेचजनार्दने ॥ ५७ ॥ मंचखट्वादिशयनंवर्जयेद्भक्तिमान्नरः ॥ अनृतौवर्जयेद्भार्यांमृतौगच्छन्नदुष्य
ति ॥ ५८ ॥ मधुवल्लींचशिग्रुंचचातुर्मास्येत्यजेन्नरः ॥ वृंताकंचकलिंगंचबिल्वादुंबराभिःसटा ॥ ५९ ॥ उदरेयस्यजीर्यंतेतस्यदूरतरोह

१ मूलपत्रकरीराग्रफलकांडाधिरूढकम् ॥ त्वक्पुष्पंकवचंचेतिशाकंदशविधंस्मृतम् ।

रिः ॥ उपवासंतथानक्तमेकभक्तमयाचितम् ॥ १६० ॥ अशक्तस्तुयथाकुर्यात्सायंप्रातरखंडितम् ॥ स्नानपूजादिकंयस्तुसनरोहरिलोकभा
क् ॥ ६१ ॥ गीतवाद्यपरोविष्णोर्गांधर्वलोकमाप्नुयात् ॥ मधुत्यागीभवेद्राजापुरुषोगुडवर्जनात् ॥ ६२ ॥ लभेच्चसंततिंदीर्घांपुत्रपौत्रादिव
र्धिनीम् ॥ तैलस्यवर्जनाद्राजन्सुदर्शांगःप्रजायते ॥ ६३ ॥ कौसुंभतैलसंत्यागाच्छत्रुनाशमवाप्नुयात् ॥ मधूकतैलसंत्यागात्सुसौभाग्यफलं
लभेत् ॥ ६४ ॥ कटुतिक्ताम्लमधुरकषायलवणान्रसान् ॥ वर्जयेत्सचवैरूप्यंदौर्गंध्यंनाप्नुयात्सदा ॥ ६५ ॥ पुष्पादिभोगत्यागेनस्वर्गेविद्या
धरोभवेत् ॥ योगाभ्यासीभवेद्यस्तुसब्रह्मपदवीमियात् ॥ ६६ ॥ तांबूलवर्जनाद्रोगीसद्योमुक्तामयोभवेत् ॥ पादाभ्यंगपरित्यागाच्छिरो
भ्यंगस्यपार्थिव ॥ ६७ ॥ दीप्तिमान्दीप्तकरणोयक्षद्रव्यपतिर्भवेत् ॥ दधिदुग्धपरित्यागीगोलोकंलभतेनरः ॥ ६८ ॥ इंद्रलोकमवाप्नो
तिस्थालीपाकविवर्जनात् ॥ एकांतरोपवासेनब्रह्मलोकेमहीयते ॥ ६९ ॥ चतुरोवार्षिकान्मासान्नखरोमाणिधारयेत् ॥ कल्पस्थायीभवे
द्राजन्सनरोनात्रसंशयः ॥ १७० ॥ नमोनारायणायेतिजपित्वानंतकंफलम् ॥ विष्णुपादांबुजस्पर्शात्कृतकृत्योभवेन्नरः ॥ ७१ ॥ लक्षप्रा
दक्षिणाभिर्यःसेवतेहरिमव्ययम् ॥ हंसयुक्तविमानेनसयातिवैष्णवींपुरीम् ॥ ७२ ॥ त्रिरात्रभोजनत्यागान्मोदतेदिविदेववत् ॥ परान्नवर्ज
नाद्राजन्देवोवैमानुषोभवेत् ॥ ७३ ॥ प्राजापत्यंचरेद्योवैचातुर्मास्येव्रतंनरः ॥ मुच्यतेपातकैःसर्वैस्त्रिविधैर्नात्रसंशयः ॥ ७४ ॥ तप्तकृच्छ्रा
तिकृच्छ्राभ्यांयःक्षिपेच्छयनंहरेः ॥ सयातिपरमंस्थानंपुनरावृत्तिवर्जितम् ॥ ७५ ॥ चांद्रायणेनयोराजन्क्षिपेन्मासचतुष्टयम् ॥ दिव्यदेहो
भवेत्सोथशिवलोकंचगच्छति ॥ ७६ ॥ चातुर्मास्येनरोयोवैत्यजेदन्नादिभक्षणम् ॥ सगच्छेद्धरिसायुज्यंनभूयस्तुप्रजायते ॥ ७७ ॥

भिक्षाभोजीनरोयोहिसभवेद्वेदपारगः ॥ पयोव्रतेनयोराजन्नक्षिपेन्मासचतुष्टयम् ॥ ७८ ॥ तस्यवंशसमुच्छेदःकदाचिन्नोपपद्यते ॥ पंचगव्या
शनः पार्थचांद्रायणफलंलभेत् ॥ ७९ ॥ दिनत्रयंजलत्यागान्नरोगैरभिभूयते ॥ एवमादिव्रतैःपार्थतुष्टिमायातिकेशवः ॥ १८० ॥
दुग्धाब्धिवीचिशयनेभगवाननंतोयस्मिन्दिनेस्वपितिचाथविबुध्यतेच ॥ तस्मिन्ननन्यमनसामुपवासभाजांपुंसांददातिचगतिंगरुडा
सनोऽसौ ॥ १८१ ॥ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणे विष्णोःशयन्येकादशीमाहात्म्यंसंपूर्णम् ॥ अथश्रावणकृष्णैकादशीकथा ॥ युधि
ष्ठिरउवाच ॥ आषाढशुक्लपक्षेतुयद्देवशयनव्रतम् ॥ तन्मयाश्रुतपूर्वंहिपुराणेबहुविस्तरम् ॥ १ ॥ श्रावणेकृष्णपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥
एतत्कथयगोविंदवासुदेवनमोस्तुते ॥ २ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ शृणुराजन्प्रवक्ष्यामिव्रतंपापप्रणाशनम् ॥ नारदायपुराराजन्पृच्छतेचपिता
महः ॥ ३ ॥ परंयदुक्तवांस्तातततदहंतेवदामिच ॥ नारदउवाच ॥ भगवञ्छ्रोतुमिच्छामित्वत्तोहंकमलासन ॥ ४ ॥ श्रावणस्यासितेपक्षे
किंनामैकादशीभवेत् ॥ कोदेवःकोविधिस्तस्याःकिंपुण्यंकथयप्रभो ॥ ५ ॥ इतितस्यवचः श्रुत्वाब्रह्मावचनमब्रवीत् ॥ ब्रह्मो
वाच ॥ शृणुनारदतेवच्मिलोकानांहितकाम्यया ॥ ६ ॥ श्रावणैकादशीकृष्णाकामिकेतिचनामतः ॥ तस्याः श्रवणमात्रेणवाजपे
यफलंलभेत ॥ ७ ॥ तस्यांयःपूजयेद्देवंशंखचक्रगदाधरम् ॥ श्रीधराख्यंहरिंविष्णुंमाधवंमधुसूदनम् ॥ ८ ॥ यजतेध्यायतेयो
वैतस्यपुण्यफलंशृणु ॥ नगंगायांनकाश्यांवैनैमिषेनचपुष्करे ॥ ९ ॥ तत्फलंसमवाप्नोतियत्फलंविष्णुपूजनात् ॥ केदारेचकुरुक्षेत्रेराहुग्र
स्तेदिवाकरे ॥ १० ॥ नतत्फलमवाप्नोतियत्फलंकृष्णपूजनात् ॥ गोदावर्यांगुरौसिंहेव्यतीपातेचगंडके ॥ ११ ॥ नतत्फलमवाप्नोतिय

त्फलंकृष्णपूजनात् ॥ ससागरवनोपेतां यो ददातिवसुंधराम् ॥ १२ ॥ कामिकाव्रतकारीचद्युभौसमफलौस्मृतौ ॥ प्रसूयमानांयोधेनुंदद्या
त्सोपस्करांनरः ॥ १३ ॥ तत्फलंसमवाप्नोतिकामिकाव्रतकारकः ॥ श्रावणेश्रीधरंदेवंपूजयेद्योनरोत्तमः ॥ १४ ॥ तेनैवपूजितादेवागंधर्वो
रगपन्नगाः ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनकामिकादिवसेहरिः ॥ १५ ॥ पूजनीयोयथाशक्त्यामनुष्यैःपापभीरुभिः ॥ संसारार्णवमग्नायेपापपंकस
माकुलाः ॥ १६ ॥ तेषामुद्धरणार्थायकामिकाव्रतमुत्तमम् ॥ नातःपरतराकाचित्पवित्रापापहारिणी ॥ १७ ॥ एवंनारदजानीहिस्वयमाहप्र
राहरिः ॥ अध्यात्मविद्यानिरतैर्यत्फलंप्राप्यतेनरैः ॥ १८ ॥ ततोबहुतरंविद्धिकामिकाव्रतसेवनात् ॥ रात्रौजागरणंकुर्यात्कामिकाव्रतकृ
न्नरः ॥ १९ ॥ नपश्यतियमंरौद्रंनैवपश्यतिदुर्गतिम् ॥ नगच्छतिकुयोनिंचकामिकाव्रतसेवनात् ॥ २० ॥ कामिकायाव्रतेनैवकैवल्यंयो
गिनोगताः ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनकर्तव्यानियतात्मभिः ॥ २१ ॥ तुलसीप्रभवैःपत्रैर्योनरःपूजयेद्धरिम् ॥ नवैसलिप्यतेपापैःपद्मपत्रमिवां
भसा ॥ २२ ॥ सुवर्णभारमेकंतुरजतंचचतुर्गुणम् ॥ तत्फलंसमवाप्नोतितुलसीदलपूजनात् ॥ २३ ॥ रत्नमौक्तिकवैदूर्यप्रवालादिभिर
र्चितः ॥ नतुष्यतितथाविष्णुस्तुलसीपूजनाद्यथा ॥ २४ ॥ तुलसीमंजरीभिस्तुपूजितोयेनकेशवः ॥ आजन्मकृतपापस्यतेनसंमार्जिता
लिपिः ॥ २५ ॥ यादृष्टानिखिलाघसंघशमनीस्पृष्टावपुःपावनीरोगाणामभिवंदितानिरासिनीसिक्तांतकत्रासिनी ॥ प्रत्यासत्तिविधायिनीभग
वतःकृष्णस्यसंरोपितान्यस्तातच्चरणेविमुक्तिफलदातस्यैतुलस्यैनमः ॥ २६ ॥ दीपंददातियोमर्त्योदिवारात्रौहरेर्दिने ॥ तस्यपुण्यस्यसं

१ ददतोयत्फलंभवतीतिशेषः ।

ख्यानंचित्रगुप्तोपिवेत्तिन ॥ २७ ॥ कृष्णाग्रेदीपकोयस्यज्वलेदेकादशीदिने ॥ पितरस्तस्यतृप्यंतिअमृतेनादिविस्थिताः ॥ २८ ॥
घृतेनदीपंप्रज्वाल्यतिलतैलेनवापुनः ॥ प्रयातिसूर्यलोकेसौदीपकोटिशतैर्वृतः ॥ २९ ॥ अयंतवाग्रेकथितःकामिकामहिमामया ॥
अतोनरैःप्रकर्तव्यासर्वपातकहारिणी ॥ ३० ॥ ब्रह्महत्यापहरणीभ्रूणहत्याविनाशिनी ॥ त्रिदिवस्थानदात्रीचमहापुण्यफलप्रदा ॥ ३१ ॥
श्रुत्वामाहात्म्यमेतस्यानरःश्रद्धासमन्वितः ॥ विष्णुलोकमवाप्नोतिसर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ ३२ ॥ इति श्रीब्रह्मवै०पुराणे श्रावणकृष्णैका
दश्याःकामिकायामाहात्म्यंसमाप्तम् ॥ अथश्रावणशुक्लैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ श्रावणस्यसितेपक्षेकिंनामैकादशीभवेत ॥
कथयस्वप्रसादेनममाग्रेमधुसूदन ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ शृणुष्वावहितोराजन्कथांपापहरांपराम् ॥ यस्याःश्रवणमात्रेणवाजपेयफ
लंलभेत् ॥ २ ॥ द्वापरस्ययुगस्यादौपुरामाहिष्मतीपुरे ॥ राजामहीजिदाख्यातोराज्यंपालयतिस्वकम् ॥ ३ ॥ पुत्रहीनस्यतस्यैवनतद्रा
ज्यंसुखप्रदम् ॥ अपुत्रस्यसुखंनास्तिइहलोकेपरत्रच ॥ ४ ॥ यततोऽस्यसुतप्राप्तौकालोबहुतरोगतः ॥ नप्राप्तश्चसुतोराज्ञासर्वसौख्यप्रदो
नृणाम् ॥ ५ ॥ दृष्ट्वात्मानंप्रवयसंराजाचिंतापरोऽभवत् ॥ सदोगतः प्रजामध्यइदंवचनमब्रवीत् ॥ ६ ॥ इहजन्मनिभोलोकानमयापातकं
कृतम् ॥ अन्यायोपार्जितंवित्तंक्षिप्तंकोशेमयानहि ॥ ७ ॥ ब्रह्मस्वंदेवद्रविणंनगृहीतंमयाक्वचित् ॥ न्यासापहारोनकृतः परस्यबहुपापदः ॥८॥
सुतवत्पालितालोकाधर्मेणविजितामही ॥ दुष्टेषुमातितोदंडोबंधुपुत्रोपमेष्वपि ॥ ९ ॥ शिष्टाःसुपूजितालोकाद्द्वेष्याश्चापिमहाजनाः ॥ इत्ये

१ योददेदित्यपिपाठः ।

वंव्रजतोमार्गैधर्मयुक्तेद्विजोत्तमाः ॥ कस्मान्ममगृहेपुत्रोनजातस्तद्विचार्यताम् ॥ १० ॥ इतिवाक्यंद्विजाःश्रुत्वासप्रजाःसपुरोहिताः ॥
मंत्रयित्वानृपहितंजग्मुस्तेगहनंवनम् ॥ ११ ॥ इतस्ततश्चपश्यंतश्चाश्रमानृषिसेवितान् ॥ नृपतेर्हितमिच्छंतोददृशुर्मुनिसत्तमम् ॥ १२ ॥
तप्यमानंतपोघोरंचिदानंदंनिरामयम् ॥ निराहारंजितात्मानंजितक्रोधंसनातनम् ॥ १३ ॥ लोमशंधर्मतत्त्वज्ञंसर्वशास्त्रविशारदम् ॥ दी
र्घायुषंमहात्मानमनेकब्रह्मसंमितम् ॥ १४ ॥ कल्पेगतेयस्यैकस्मिन्नेकंलोमविशीर्यते ॥ अतोलोमशनामानंत्रिकालज्ञंमहामुनिम् ॥ १५ ॥
तंदृष्ट्वाहर्षिताः सर्वआजग्मुस्तस्यसान्निधिम् ॥ यथान्यायंयथार्हंतेनमश्चक्रुर्यथोदितम् ॥ १६ ॥ विनयावनताः सर्वऊचुश्चैवपरस्परम् ॥
अस्मद्भाग्यवशादेवप्राप्तोयंमुनिसत्तमः ॥ १७ ॥ तांस्तथाप्रणतान्दृष्ट्वाह्युवाचमुनिसत्तमः ॥ लोमशउवाच ॥ किमर्थमिहसं
प्राप्ताःकथयध्वंचकारणम् ॥ १८ ॥ मद्दर्शनाह्लादगिराभवंतःस्तुवतेकिमु ॥ असंशयंकरिष्यामिभवतांयद्धितंभवेत् ॥ १९ ॥
परोपकृतयेजन्ममादृशानांनसंशयः ॥ जनाऊचुः ॥ श्रूयतामभिधास्यामोवयमागमकारणम् ॥ २० ॥ संशयच्छेदनार्था
यतवसान्निधिमागतः ॥ पद्मयोनेःपरतरस्त्वत्तःश्रेष्ठोनविद्यते ॥ २१ ॥ अतःकार्यवशात्प्राप्ताःसमीपंभवतोवयम् ॥ महीजिन्नामराजासौ
पुत्रहीनोस्तिसांप्रतम् ॥ २२ ॥ वयंतस्यप्रजाब्रह्मन्पुत्रवत्तेनपालिताः ॥ तंपुत्ररहितंदृष्ट्वातस्यदुःखेनदुःखिताः ॥ २३ ॥ तपः
कर्तुमिहायातामतिकृत्वातुनैष्ठिकीम् ॥ तस्यभाग्यवशाद्दृष्टस्त्वमस्माभिर्द्विजोत्तम ॥ २४ ॥ महतांदर्शनेनैवकार्यसिद्धिर्भवेन्नृणाम् ॥ उ
पदेशंवदमुनेराज्ञःपुत्रोयथाभवेत् ॥ २५ ॥ इतितेषांवचःश्रुत्वामुहूर्तंध्यानमास्थितः ॥ प्रत्युवाचमुनिर्ज्ञात्वातस्यजन्मपुरातनम् ॥ २६ ॥

लोमशउवाच ॥ पूर्वजन्मनिवैश्योयंधनहीनोनृशंसकृत् ॥ वाणिज्यकर्मनिरतोग्रामाद्ग्रामांतरंभ्रमन् ॥ २७ ॥ ज्येष्ठेमासिसितेपक्षेद्वादशी
दिवसेतथा ॥ मध्याह्नेद्युमणौ प्राप्तेग्रामसीम्नितृषाकुलः ॥ २८ ॥ रम्यंजलाशयंदृष्ट्वाजलपानेमनोदधौ ॥ सद्यःसूतासवत्साचधेनुस्तत्रसमा
गता ॥ २९ ॥ तृषातुरानिदाघार्तातस्यचापःपपौतुसा ॥ पिबंतींवारयित्वातामसौतोयंस्वयंपपौ ॥ ३० ॥ कर्मणस्तस्यपाकेनपुत्रहीं
नोनृपोऽभवत् ॥ पूर्वजन्मकृतात्पुण्यात्प्राप्तंराज्यमकंटकम् ॥ ३१ ॥ जनाऊचुः ॥ पुण्यात्पापंक्षयंयातिपुराणेश्रूयतेमुने ॥ पुण्योप
देशं कथययेनपापक्षयोभवेत् ॥ ३२ ॥ यथाभवत्प्रसादेनपुत्रोस्यभवितातथा ॥ लोमशउवाच ॥ श्रावणेशुक्लपक्षेतुपुत्रदानामविश्रुता ॥
॥ ३३ ॥ एकादशीतिथिश्चास्तिकुरुध्वंतद्व्रतंजनाः ॥ यथाविधियथान्यायंयथोक्तंजागरान्वितम् ॥ ३४ ॥ तस्याःपुण्यंसु
विमलंदेयंनृपतयेजनाः ॥ एवंकृतेसुनियतंराज्ञःपुत्रोभविष्यति ॥ ३५ ॥ श्रुत्वातेलोमशवचस्तंप्रणम्यद्विजोत्तमम् ॥ प्रजग्मुःस्वगृहान्सर्वे
हर्षोत्फुल्लविलोचनाः ॥ श्रावणंतुसमासाद्यस्मृत्वालोमशभाषितम् ॥ ३६ ॥ राज्ञासहव्रतंचक्रुः सर्वेश्रद्धासमन्विताः ॥ द्वादशीदिवसे
पुण्यंददुर्नृपतयेजनाः ॥ ३७ ॥ दत्तेपुण्येतुसाराज्ञीगर्भमाधत्तशोभनम् ॥ प्राप्तेप्रसवकालेसासुषुवेपुत्रमूर्जितम् ॥ ३८ ॥ एवमेषानृपश्रेष्ठ
पुत्रदानामविश्रुता ॥ कर्तव्यासुखमिच्छद्भिरिहलोकेपरत्रच ॥ ३९ ॥ श्रुत्वामाहात्म्यमेतस्याःसर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ इहपुत्रसुखंप्राप्य
परत्रस्वर्गतिंलभेत् ॥ ४० ॥ इतिश्रीभविष्यपुराणे पुत्रदाख्यश्रावणशुक्लैकादशीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥ अथभाद्रपदकृष्णैकादशीकथा ॥
युधिष्ठिरउवाच ॥ भाद्रस्यकृष्णपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥ एतदिच्छाम्यहंश्रोतुंकथयस्वजनार्दन ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ शृणुष्वै

कमनाराजन्कथयिष्यामिविस्तरात् ॥ अजेतिनाम्नाविख्यातासर्वपापप्रणाशिनी ॥ २ ॥ पूजयित्वाहृषीकेशंव्रतंतस्याःकरोतियः ॥ पापानि
तस्यनश्यंतिव्रतस्यश्रवणादपि ॥ ३ ॥ नातःपरतराराजँल्लोकद्वयहितावहा ॥ सत्यमुक्तंमयाह्येतंन्नासत्यंभाषितंमम ॥ ४ ॥ हरिश्चंद्रइतिख्या
तोबभूवनृपतिःपुरा ॥ चक्रवर्तीसत्यसंधःसमस्तायाभुवःपतिः ॥५॥ कस्यापिकर्मणोयोगाद्राज्यभ्रष्टोबभूवसः ॥ विक्रीयवनितांपुत्रंसचकारात्म
विक्रयम् ॥ ६ ॥ पुल्कसस्यचदासत्वंगतोराजासपुण्यकृत् ॥ सत्यमालंब्यराजेंद्रमृतचैलापहारकः ॥७॥ सोभवन्नृपतिश्रेष्ठोनसत्याच्चलितस्तथा ॥
एवंगतस्यनृपतेर्बहवोवत्सरागताः ॥ ८ ॥ ततश्चिंतापरोराजाबभूवात्यंतदुःखितः ॥ किंकरोमिक्वगच्छामिनिष्कृतिर्मेकथंभवेत् ॥ ९ ॥
इतिचिंतयतस्तस्यमग्नस्यवृजिनार्णवे ॥ आजगाममुनिःकश्चिज्ज्ञात्वाराजानमातुरम् ॥ १० ॥ परोपकरणार्थायनिर्मितोब्रह्मणाद्विजः ॥
सतंदृष्ट्वाद्विजवरंननामनृपसत्तमः ॥ ११ ॥ कृतांजलिपुटोभूत्वागौतमस्याग्रतःस्थितः ॥ कथयामासवृत्तांतमात्मनोदुःखसंयुतम् ॥ १२ ॥
श्रुत्वानृपतिवाक्यानिगौतमोविस्मयान्वितः ॥ उपदेशंनृपतयेव्रतस्यास्यमुनिर्ददौ ॥ १३ ॥ मासिभाद्रपदेराजन्कृष्णपक्षेतुशोभना ॥
एकादशीसमाख्याताअजानाम्नातिपुण्यदा ॥ १४ ॥ तस्याःकुरुव्रतंराजन्पापनाशोभविष्यति ॥ तवभाग्यवशादेषासप्तमेह्निसमागता ॥१५॥
उपवासपरोभूत्वारात्रौजागरणंकुरु ॥ एवंतस्याव्रतेचीर्णेसर्वपापक्षयोभवेत् ॥ १६ ॥ तवपुण्यप्रभावेणचागतोहंनृपोत्तम ॥ इत्येवंकथयि
त्वातुमुनिरंतरधीयत ॥ १७ ॥ मुनेर्वाक्यंनृपःश्रुत्वाचकारव्रतमुत्तमम् ॥ कृतेतस्मिन्व्रतेराज्ञःपापस्यांतोऽभवत्क्षणात् ॥ १८ ॥ श्रूय

१ नात्रमिथ्याकिंचिन्नृपोत्तमेतिपाठः । २ गौतमः ।

तांराजशार्दूलप्रभावोस्यव्रतस्यच ॥ यद्दुःखंबहुभिर्वर्षैर्भोक्तव्यंतत्क्षयोभवत् ॥ १९ ॥ निस्तीर्णदुःखोराजासीद्व्रतस्यास्यप्रभावतः ॥
पत्न्यासहसमायोगंपुत्रजीवनमापसः ॥ २० ॥ देवदुंदुभयोनेदुःपुष्पवर्षमभूद्दिवः ॥ एकादश्याःप्रभावेणप्राप्तंराज्यमकंटकम् ॥ २१ ॥
स्वर्गलेभेहरिश्चंद्रःसपुरःसपरिच्छदः ॥ ईदृग्विधंव्रतंराजन्येकुर्वंतिद्विजोत्तमाः ॥ २२ ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तास्त्रिदिवंयांतितेध्रुवम् ॥ पठना
च्छ्रवणाद्राजन्नश्वमेधफलंभवेत् ॥ २३ ॥ इतिश्रीब्रह्मांडपु० भाद्र० कृष्णायाअजानाम्न्याएकादश्यामा० समाप्तम् ॥ ॥ अथभाद्रपदशुक्लै
कादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ नभस्यसितपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥ कोदेवःकोविधिस्तस्याःकिंपुण्यंचवदस्वनः ॥ १ ॥ श्रीकृ
ष्णउवाच ॥ कथयामिमहापुण्यांस्वर्गमोक्षप्रदायिनीम् ॥ वामनैकादशींराजन्सर्वपापहरांपराम् ॥ २ ॥ इमामेवजयंत्याख्यांप्राहुरेकादशीं
नृप ॥ यस्याःश्रवणमात्रेणसर्वपापक्षयोभवेत् ॥ ३ ॥ पापिनांपापशमनंजयंतीव्रतमुत्तमम् ॥ नातःपरतराराजन्नैवमोक्षप्रदायिनी ॥ ४ ॥
एतस्मात्कारणाद्राजन्कर्तव्यागातिमिच्छता ॥ वैष्णवैर्ममभक्तैस्तुमनुजैर्मत्परायणैः ॥ ५ ॥ नभस्येवामनोयैस्तुपूजितस्तैर्जगत्त्रयम् ॥ पू
जितंनात्रसंदेहस्तेयांतिहरिसन्निधिम् ॥ ६ ॥ वामनःपूजितोयेनकमलैःकमलेक्षणः ॥ नभस्यसितपक्षेतुजयंत्येकादशीदिने
॥ ७ ॥ तेनार्चितंजगत्सर्वंत्रयोदेवाःसनातनाः ॥ एतस्मात्कारणाद्राजन्कर्तव्योहरिवासरः ॥ ८ ॥ अस्मिन्कृतेनकर्तव्यंकिं
चिदस्तिजगत्त्रये ॥ अस्यांप्रसुप्तोभगवानेत्यंगपरिवर्तनम् ॥ ९ ॥ तस्मादेनांजनाःसर्वेवदंतिपरिवर्तिनीम् ॥ युधिष्ठिरउवा ॥३२॥

च ॥ संशयोस्तिमहान्मह्यंश्रूयतांजनार्दन ॥ १० ॥ कथंसुप्तोसिदेवेशकथंयास्यंगवर्तनम् ॥ किमर्थंदेवदेवेशबलिर्बद्धस्त्वयाऽ
सुरः ॥ ११ ॥ संतुष्टाःपृथिवीदेवाःकिमकुर्वन्जनार्दन् ॥ कोविधिःकिंव्रतंचैवचातुर्मास्यमुपासताम् ॥ १२ ॥ त्वयिसुप्तेजगन्नाथकिंकुर्वंति
जनाःप्रभो ॥ एतद्विस्तरतोब्रूहिसंशयंहरमेप्रभो ॥ १३ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ श्रूयतांराजशार्दूलकथांपापहरांपराम् ॥ बलिर्वैदानवः पूर्व
मासीत्त्रेतायुगेनृप ॥ १४ ॥ अपूजयच्चमांनित्यंमद्भक्तोमत्परायणः ॥ जपैस्तुविविधैःसूक्तैर्यजतेमांसनित्यशः ॥ १५ ॥ द्विजानांपूजको
नित्यंयज्ञकर्मकृताशयः ॥ परंत्विंद्रकृतद्वेषोदेवलोकमजीजयत् ॥ १६ ॥ मद्दत्तमिहलोकश्चजितस्तेनमहात्मना ॥ विलोक्यचततःसर्वै
देवाःसंहत्यमंत्रयन् ॥ १७ ॥ सर्वैर्मिलित्वागंतव्यंदेवंविज्ञापितुंप्रभुम् ॥ ततश्चदेवऋषिभिःसाकमिंद्रोगतःप्रभुम् ॥ १८ ॥ शिरसाह्यवनींग
त्वास्तुतइंद्रेणसूक्तिभिः ॥ गुरुणादैवतैःसार्द्धंबहुधापूजितोह्यहम् ॥ १९ ॥ ततोवामनरूपेणह्यवतीर्णश्चपंचमः ॥ अत्युग्ररूपेणतदासर्वब्र
ह्मांडरूपिणा ॥ २० ॥ बालकेनजितःसोथसत्यमालंब्यतास्थिवान् ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ त्वयावामनरूपेणसोसुरश्चजितःकथम् ॥ २१ ॥
एतत्कथयदेवेशमह्यंभक्तायविस्तरात् ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ मयालीकेनसबालःप्रार्थितोबटुरूपिणा ॥२२॥ पदत्रयमितांभूमिंदेहिमेभुवनत्रयम्॥
दत्तंभवतितेराजन्नात्रकार्याविचारणा ॥ २३ ॥ इत्युक्तश्चमयाराजादत्तवांस्त्रिपदांभुवम् ॥ संकल्पमात्राद्ववृधेदेहस्त्रैविक्रमःपरम् ॥ २४ ॥
भूर्लोकेतुकृतौपादौभुवर्लोकेतुजानुनी ॥ स्वर्लोकेतुकटिंन्यस्यमहर्लोकेतथोदरम् ॥ २५ ॥ जनलोकेतुहृदयंतपोलोकेचकंठकम् ॥

१ मामितिशेषः ।

सत्यलोकेसुखंस्थाप्यउत्तमांगंतथोर्ध्वतः[1] ॥ २६ ॥ चंद्रसूर्यग्रहाश्चैवभगणोयोगसंयुतः ॥ सेन्द्राश्चैवतदादेवानागाःशेषादयःपरे ॥ २७ ॥ अ
स्तुवन्वेदसंभूतैःसूक्तैश्चविविधैस्तुमाम् ॥ करेगृहीत्वातुबलिमब्रवंवचनंतदा ॥ २८ ॥ एकेनपूरितापृथ्वीद्वितीयेनत्रिविष्टपम् ॥ तृतीयस्यतु
पादस्यस्थानंदेहिममानघ ॥ २९ ॥ एवमुक्तेमयासोपिमस्तकंदत्तवान्बलिः ॥ ततोवैमस्तकेह्येकंपदंदत्तंमयातदा ॥ ३० ॥ क्षितोरसातले
राजन्दानवोममपूजकः ॥ विनयावनतंदृष्ट्वाप्रसन्नोस्मिजनार्दनः ॥ ३१ ॥ बलेवसामिसततंसन्निधौतवमानद ॥ इत्यवोचंमहाभागंबलिंवैरो
चनिंतदा ॥ ३२ ॥ नभस्यशुक्लपक्षेतुपरिवर्तिनिवासरे ॥ ममैकातत्रमूर्तिश्चबलिमाश्रित्यतिष्ठति ॥ ३३ ॥ द्वितीयाशेषपृष्ठेवैक्षीराब्धौ
सागरोत्तमे ॥ सुताभवतिभोभूपयावच्चायातिकार्त्तिकी ॥ ३४ ॥ एतस्मात्कारणाद्राजन्कर्तव्यैषाप्रयत्नतः ॥ एकादशीमहापुण्याप
वित्रापापहारिणी ॥ ३५ ॥ अस्यांप्रसुप्तोभगवानेत्यंगपरिवर्तनम् ॥ एतस्यांपूजयेद्देवंत्रैलोक्यस्यपितामहम् ॥ ३६ ॥ दधिदानं
प्रकर्तव्यंरौप्यतंडुलसंयुतम् ॥ रात्रौजागरणंकृत्वामुक्तोभवतिमानवः ॥ ३७ ॥ एवंयःकुरुतेराजन्नेकादश्याव्रतंशुभम् ॥ सर्वपापहरं
चैवभुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥ ३८ ॥ सदेवलोकंसंप्राप्यभ्राजतेचंद्रमायथा ॥ शृणुयाच्चैवयोमर्त्यःकथांपापहरांपराम् ॥ अश्वमेधसहस्रस्यफलं
प्राप्नोतिमानवः ॥ ३९॥ इति श्रीस्कं० भाद्र० शुक्लायाः परिवर्तिनीनामैकादश्यामाहात्म्यं समाप्तम् ॥ अथाश्विनकृष्णैकादशीकथा॥युधिष्ठि
रउवाच ॥ कथयस्वप्रसादेनममाग्रेमधुसूदन ॥ आश्विनेकृष्णपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ आश्विनस्यासितेप

१ कृतामितिशेषः ।

क्षेइंदिरानामनामतः ॥ तस्याव्रतप्रभावेणमहापापंप्रणश्यति ॥ २ ॥ अधोयोनिगतानांचपितॄणांगतिदायिनी ॥ शृणुष्वावहितोराजन्कथां
पापहरांपराम् ॥ ३ ॥ यस्याः श्रवणमात्रेण वाजपेयफलंलभेत् ॥ पुराकृतयुगेराजाबभूवारिसूदनः ॥ ४ ॥ इंद्रसेनइतिख्यातः पुरींमाहि
ष्मतींप्रति ॥ सराज्यंपालयामासधर्मेणयशसाऽन्वितः ॥ ५ ॥ पुत्रपौत्रसमायुक्तोधनधान्यसमन्वितः ॥ माहिष्मत्यधिपोराजाविष्णुभक्तिपरा
यणः ॥ ६ ॥ जपन्गोविंदनामानिमुक्तिदानिनराधिपः ॥ ध्यानेनकालंनयतिनित्यमध्यात्मचिंतकः ॥ ७ ॥ एकस्मिन्दिवसेराज्ञिसुखासी
नेसदोगते ॥ अवतीर्यागमद्धीमान्नंबरान्नारदोमुनिः ॥ ८ ॥ तमागतमभिप्रेक्ष्यप्रत्युत्थायकृतांजलिः ॥ पूजयित्वार्घविधिनाचासनेसंन्यवेश
यत् ॥ ९ ॥ सुखोपविष्टःसमुनिःप्रत्युवाचनृपोत्तमम् ॥ कुशलंतवराजेंद्रसप्तस्वंगेषुवर्तते ॥ १० ॥ धर्मेमतिर्वर्ततेतेविष्णुभक्तिरतिस्त
था ॥ इतिवाक्यंतुदेवर्षेःश्रुत्वाराजातमब्रवीत् ॥ ११ ॥ राजोवाच ॥ त्वत्प्रसादान्मुनिश्रेष्ठसर्वत्रकुशलंमम ॥ अद्यक्रतुक्रियाःसर्वाःसफला
स्तवदर्शनात् ॥ १२ ॥ प्रसादंकुरुविप्रर्षेब्रूह्यागमनकारणम् ॥ इतिराज्ञोवचःश्रुत्वादेवर्षिर्वाक्यमब्रवीत् ॥ १३ ॥ नारदउवाच ॥ श्रूयतां
राजशार्दूलमद्वचोविस्मयप्रदम् ॥ ब्रह्मलोकादहंप्राप्तोयमलोकंद्विजोत्तम ॥ १४ ॥ शमनेनार्चितोभक्त्याउपविष्टोवरासने ॥ धर्मशील
सत्त्ववांस्तुभास्करिंसमुपासते ॥ १५ ॥ बहुपुण्यप्रकर्ताचव्रतवैकल्यदोषतः ॥ सभायांश्राद्धदेवस्यमयादृष्टःपितातव ॥ १६ ॥ कथित
स्तेनसंदेशस्तंनिबोधजनेश्वर ॥ इंद्रसेनइतिख्यातोराजामाहिष्मतीप्रभुः ॥ १७ ॥ तस्याग्रेकथयब्रह्मन्स्थितंमांयमसन्निधौ ॥ केनापिचांत
रायेणपूर्वजन्मोद्भवेनवै ॥ १८ ॥ स्वर्गंप्रेषयमांपुत्रइंदिराव्रतदानतः ॥ इत्युक्तोहंसमायातःसमीपंतवपार्थिव ॥ १९ ॥ पितुःस्वर्गतयेराजन्निंदि

राव्रतमाचर ॥ तेनव्रतप्रभावेणस्वर्गंयास्यतितेपिता ॥ २० ॥ राजोवाच ॥ कथयस्वप्रसादेनभगवन्निंदिराव्रतम् ॥ विधिनाकेन
कर्तव्यंकस्मिन्पक्षेतिथौतथा ॥ २१ ॥ नारदउवाच ॥ शृणुराजन्हितंवच्मिव्रतस्यास्यविधिंशुभम् ॥ आश्विनस्यासितेपक्षे
दशमीदिवसे शुभे ॥ २२ ॥ प्रातःस्नानंप्रकुर्वीतश्रद्धायुक्तेनचेतसा ॥ ततोमध्याह्नसमयेस्नानंकृत्वाबहिर्जले ॥ २३ ॥
पितॄणांप्रीतयेश्राद्धंकुर्याच्छ्रद्धासमन्वितः ॥ एकभक्तंततःकृत्वारात्रौभूमौशयीतच ॥ २४ ॥ प्रभातेविमलेजातेप्राप्तेचैकाद
शीदिने ॥ मुखप्रक्षालनंकुर्याद्दंतधावनपूर्वकम् ॥ २५ ॥ उपवासस्यनियमंगृह्णीयाद्भक्तिभावतः ॥ अद्यस्थित्वानिराहारःसर्वभोगवि
वर्जितः ॥ २६ ॥ श्वोभोक्ष्येपुंडरीकाक्षशरणंमेभवाच्युत ॥ इत्येवंनियमंकृत्वामध्याह्नसमयेतथा ॥ २७ ॥ शालग्रामशिलाग्रे
तुश्राद्धंकृत्वायथाविधि ॥ भोजयित्वाद्विजाञ्शुद्धान्दक्षिणाभिःसुपूजितान् ॥ २८ ॥ पितृशेषंसमाघ्रायगवेदद्याद्विचक्षणः ॥ पूजयि
त्वाहृषीकेशंधूपगंधादिभिस्तथा ॥ २९ ॥ रात्रौजागरणंकुर्यात्केशवस्यसमीपतः ॥ ततःप्रभातसमयेसंप्राप्तेद्वादशीदिने ॥ ३० ॥
अर्चयित्वाहरिंभक्त्याभोजयित्वाद्विजानथ ॥ बंधुदौहित्रपुत्राद्यैःस्वयंभुंजीतवाग्यतः ॥ ३१ ॥ अनेनविधिनाराजन्कुरुव्रतमतंद्रितः ॥
विष्णुलोकंप्रयास्यंतिपितरस्तवभूपते ॥ ३२ ॥ इत्युक्त्वानृपतिंराजन्मुनिरंतरधीयत ॥ यथोक्तविधिनाराजाचकारव्रतमुत्तमम् ॥ ३३ ॥
अंतःपुरेणसहितःपुत्रभृत्यसमन्वितः ॥ कृतेव्रतेतुकौन्तेयपुष्पवृष्टिरभूद्दिवः ॥ ३४ ॥ तत्पितागरुडारूढोजगामहरिमंदिरम् ॥ इंद्रसेनो ॥३४॥
पिराजर्षिःकृत्वाराज्यमकंटकम् ॥ ३५ ॥ राज्येनिवेश्यतनयंजगामत्रिदिवंस्वयम् ॥ इंदिराव्रतमाहात्म्यंतवाग्रेकथितंमया ॥ ३६ ॥

पठनाच्छ्रवणाच्चास्यसर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ भुक्त्वेहनिखिलान्भोगान्विष्णुलोकेवसेच्चिरम् ॥ ३७ ॥ इति श्रीब्रह्मवैवर्तपु० आश्विनकृ
ष्णैकादश्याइंदिरानाम्न्यामाहात्म्यंसमाप्तम् ॥ अथाश्विनशुक्लैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ कथयस्वप्रसादेनभगवन्मधुसूदन ॥
इषस्यशुक्लपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ शृणुराजेंद्रवक्ष्यामिमाहात्म्यंपापनाशनम् ॥ शुक्लपक्षेचाश्वयुजि
भवेदेकादशीतुया ॥ २ ॥ पाशांकुशेतिविख्यातासर्वपापहरापरा ॥ पद्मनाभाभिधानंतुपूजयेत्तत्रमानवः ॥ ३ ॥ सर्वाभीष्टफलप्रा
प्त्यैस्वर्गमोक्षप्रदंनृणाम् ॥ तपस्तप्त्वानरस्तीव्रंचिरंसुनियतेंद्रियः ॥ ४ ॥ यत्फलंसमवाप्नोतितन्नत्वागरुडध्वजम् ॥ कृत्वापिबहुशः
पापंनरोमोहसमन्वितः ॥ ५ ॥ नयातिनरकंघोरंनत्वापापहरंहरिम् ॥ पृथिव्यांयानितीर्थानिपुण्यान्यायतनानिच ॥ ६ ॥ तानिसर्वाण्य
वाप्नोतिविष्णोर्नामानुकीर्तनात् ॥ देवंशार्ङ्गधरंविष्णुंयेप्रपन्नाजनार्दनम् ॥ ७ ॥ नतेषांयमलोकश्चनृणांवैजायतेक्वचित् ॥ उपोष्यैका
दशीमेकांप्रसंगेनापिमानवाः ॥ ८ ॥ नयांतियातनांयामींपापंकृत्वापिदारुणम् ॥ वैष्णवःपुरुषोभूत्वाशिवनिंदांकरोतियः ॥ ९ ॥ योनिं
देद्वैष्णवंलोकेसयातिनरकंध्रुवम् ॥ अश्वमेधसहस्राणिराजसूयशतानिच ॥ १० ॥ एकादश्युपवासस्यकलांनार्हंतिषोडशीम् ॥ एकाद
शीसमंपुण्यंकिंचिल्लोकेनविद्यते ॥ ११ ॥ नेदृशंपावनंकिंचित्त्रिषुलोकेषुविद्यते ॥ यादृशंपद्मनाभस्यदिनंपातकहानिदम् ॥ १२ ॥
तावत्पापानितिष्ठंतिदेहेऽस्मिन्मनुजाधिप ॥ यावन्नोपोष्यतेभक्त्यापद्मनाभदिनंशुभम् ॥ व्याजेनोपोषितमपिनदर्शयतिभास्करिम् ॥ १३ ॥
स्वर्गमोक्षप्रदाह्येषाशरीरारोग्यदायिनी ॥ सुकलत्रप्रदाह्येषाधनधान्यप्रदायिनी ॥ १४ ॥ नगंगानगयाराजन्नकाशीनचपुष्करम् ॥

नचापिकौरवंक्षेत्रंपुण्यंभूपहरेर्दिनात ॥ १५ ॥ रात्रौजागरणंकृत्वासमुपोष्यहरेर्दिनम् ॥ अनायासेनभूपालप्राप्यतेवैष्णवंपदम् ॥ १६ ॥
दशवैमातृकेपक्षेदशराजेंद्रपैतृके ॥ प्रियायादशपक्षेतुपुरुषानुद्धरेन्नरः ॥ १७ ॥ चतुर्भुजादिव्यरूपानागारिकृतकेतनाः ॥ स्रग्विणः
पीतवस्त्राश्चप्रयांतिहरिमंदिरम् ॥ १८ ॥ बालत्वेयौवनेचैववृद्धत्वेपिनृपोत्तम ॥ उपोष्यद्वादशींनूनंनैतिपापोपिदुर्गतिम् ॥ १९ ॥ पाशांकु
शामुपोष्यैवआश्विनेचासितेतरे ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तोहरिलोकंसगच्छति ॥ २० ॥ दत्त्वेहसातिलांभूमिंगामन्नमुदकंतथा ॥ उपानद्वस्त्रच्छ
त्रादिनपश्यातियमंनरः ॥ २१ ॥ यस्यपुण्यविहीनानिदिनान्यपगतानिच ॥ सलोहकारभस्त्रेवश्वसन्नपिनजीवति ॥ २२ ॥ अबंध्यंदिवसं
कुर्याद्दरिद्रोपिनृपोत्तम ॥ समाचरन्यथाशक्तिस्नानदानादिकाः क्रियाः ॥ २३ ॥ तडागारामसौधानांसत्राणांपुण्यकर्मणाम् ॥ कर्ता
रोनैवपश्यंतिधीरास्तांयमयातनाम् ॥ २४ ॥ दीर्घायुषोधनाढ्याश्चकुलीनारोगवर्जिताः ॥ दृश्यंतेमानवालोकेपुण्यकर्त्तारईदृशाः ॥ २५ ॥
किमत्रबहुनोक्तेनयांत्यधर्मेणदुर्गतिम् ॥ आरोहंतिदिवंधर्मैर्नात्रकार्याविचारणा ॥ २६ ॥ इतितेकथितंराजन्यत्पृष्टोहंत्वयानघ ॥ पाशां
कुशायामाहात्म्यंकिमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ २७ ॥ इति श्रीब्रह्मांपु० आश्विशुक्लैकादश्याःपाशांकुशाख्याया मा०सं० ॥ अथकार्त्तिक
कृष्णैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ कथयस्वप्रसादेनममस्नेहाज्जनार्दन ॥ कार्तिकस्यासितेपक्षेकिंनामैकादशीभवेत ॥ १ ॥ श्रीकृष्ण
उवाच ॥ श्रूयतांराजशार्दूलकथयामितवाग्रतः ॥ कार्त्तिककृष्णपक्षेतरमानाम्नीसुशोभना ॥ २ ॥ एकादशीसमाख्यातामहापापहरापरा ॥
अस्याःप्रसंगतोराजन्माहात्म्यंप्रवदामिते ॥ ३ ॥ मुचुकुंदइतिख्यातोबभूवनृपतिःपुरा ॥ देवेंद्रेणसमंयस्यामित्रत्वमभवन्नृप ॥ ४ ॥ यमेन

वरुणेनैवकुबेरेणसमंतथा ॥ विभीषणेनचैतस्यंसखित्वमभवत्सह ॥ ५ ॥ विष्णुभक्तःसत्यसंधोबभूवनृपतिःसदा ॥ तस्यैवंशासतोराजन्
राज्यंनिहतकंटकम् ॥ ६ ॥ बभूवदुहितागेहेचंद्रभागासरिद्वरा ॥ शोभनायचसादत्ताचंद्रसेनसुतायवै ॥ ७ ॥ सकदाचित्समायातःश्वशुरस्य
गृहेनृप ॥ एकादशीव्रतमिदंसमायातंसुपुण्यदम् ॥ ८ ॥ समागतेव्रतदिनेचंद्रभागात्वचिंतयत् ॥ किंभविष्यतिदेवेशममभर्तातिदुर्बलः ॥ ९ ॥
क्षुधांसोढुंनशक्नोतिपिताचैवोग्रशासनः ॥ पटहस्ताडयतेयस्यसंप्राप्तेदशमीदिने ॥ १० ॥ नभोक्तव्यंनभोक्तव्यंनभोक्तव्यंहरेर्दिने ॥ श्रुत्वा
पटहनिर्घोषंशोभनस्त्वब्रवीत्प्रियाम् ॥ ११ ॥ किंकर्तव्यंमयाकांतेब्रूह्युपायंसुशोभने ॥ कृतेनयेनमेसम्यग्जीवितंचविनश्यति ॥ १२ ॥
चंद्रभागोवाच ॥ मत्पितुर्वेश्मनिविभोभोक्तव्यंनापिकेनचित् ॥ गजैरश्वैस्तथाचोष्ट्रैरन्यैःपशुभिरेवच ॥ १३ ॥ तृणमन्नंतथावारिनभोक्तव्यं
हरेर्दिने ॥ मानवैश्चकुतःकांतभुज्यतेहरिवासरे ॥ १४ ॥ यदित्वंभोक्ष्यसेकांततत्तोगेहात्प्रयास्यताम् ॥ एवंविचार्यमनसासुदृढंमान
संकुरु ॥ १५ ॥ शोभनउवाच ॥ सत्यमेतत्त्वयाचोक्तंकरिष्येहमुपोषणम् ॥ दैवेनविहितंयद्वैतत्तथैवभविष्यति ॥ १६ ॥ इतिदिष्टेमतिं
कृत्वाचकारव्रतमुत्तमम् ॥ क्षुत्तृषापीडिततनुःसबभूवातिदुःखितः ॥ १७ ॥ एवंव्याकुलितेतस्मिन्नादित्योस्तमगाद्गिरिम् ॥ वैष्णवानांनरा
णांसानिशाहर्षविवर्धिनी ॥ १८ ॥ हरिपूजारतानांचजागरासक्तचेतसाम् ॥ बभूवनृपशार्दूलशोभनस्यातिदुःसहा ॥ १९ ॥ रवेरुदयवे
लायांशोभनःपंचतांगतः ॥ दाहयामासराजातंराजयोग्यैश्चदारुभिः ॥ २० ॥ चंद्रभागानात्मदेहंददाहपितृवारिता ॥ कृत्वौर्ध्वदेहिकंतस्यत
स्थौजनकवेश्मनि ॥ २१ ॥ शोभनेननृपश्रेष्ठरमाव्रतप्रभावतः ॥ प्राप्तंदेवपुरंरम्यंमंदराचलसानुनि ॥ २२ ॥ अनुत्तममनाधृष्यमसंख्येयगु

णान्वितम् ॥ हेमस्तंभमयैः सौधैरत्नवैदूर्यमंडितैः ॥ २३ ॥ स्फाटिकैर्विविधाकारैर्विचित्रैरुपशोभितम् ॥ सिंहासनसमारूढःसुश्वेतच्छत्रचा
मरः ॥ २४ ॥ किरीटकुंडलयुतोहारकेयूरभूषितः ॥ स्तूयमानश्चगंधर्वैरप्सरोगणसेवितः ॥२५॥ शोभनःशोभतेतत्रदेवराडपरोयथा॥सोमश
र्मेतिविख्यातोमुचुकुंदपुरेवसन् ॥ २६ ॥ तीर्थयात्राप्रसंगेनभ्रमान्विप्रोददर्शतम् ॥ नृपजामातरंज्ञात्वाततत्समीपंजगामसः ॥ २७ ॥ आसनादु
त्थितःशीघ्रंनमश्चक्रेद्विजोत्तमम् ॥ चकारकुशलप्रश्नंश्वशुरस्यनृपस्य च ॥ कांतायाश्चंद्रभागायास्तथैवनगरस्यच ॥ २८ ॥ सोमशर्मोवाच ॥
कुशलंवर्ततेराजञ्छ्वशुरस्यगृहेतव ॥ चंद्रभागाकुशलिनीसर्वतःकुशलंपुरे ॥ २९ ॥ स्ववृत्तंकथ्यतांराजन्नाश्चर्यंपरमंमम ॥ पुरंविचित्रंरुचिरंन
दृष्टंकेनचित्क्वचित ॥३०॥ एतदाचक्ष्वनृपतेकुतःप्राप्तमिदंत्वया ॥ शोभनउवाच ॥ कार्त्तिकस्यासितेपक्षेनाम्नाचैकादशीरमा ॥ ३१ ॥ तामुपो
ष्यमयाप्राप्तंद्विजेंद्र पुरमध्रुवम् ॥ ध्रुवंभवतियेनैवतत्कुरुष्वद्विजोत्तम ॥३२॥ द्विजेंद्र उवाच ॥ कथमध्रुवमेतद्धिकथंहिभवतिध्रुवम् ॥ तत्त्वंकथ
यराजेंद्रतत्करिष्यामिनान्यथा ॥३३॥ शोभनउवाच॥मयैतद्विहितंविप्रश्रद्धाहीनंव्रतोत्तमम् ॥ तेनेदमध्रुवंमन्येध्रुवंभवतितच्छृणु ॥३४॥ मुचु
कुंदस्यदुहिताचंद्रभागासुशोभना॥तस्यैकथयवृत्तांतंध्रुवमेतद्भविष्यति ॥३५॥ तच्छ्रुत्वाथद्विजवरस्तस्यैसर्वंन्यवेदयत्॥श्रुत्वाथसाद्विजवचोवि
स्मयोत्फुल्ललोचना ॥ ३६ ॥ प्रत्यक्षमथवास्वप्नस्त्वयैतत्कथ्यतेद्विज ॥ सोमशर्मोवाच ॥ प्रत्यक्षंपुत्रितेकांतोमयादृष्टोमहावने ॥ ३७ ॥
देवतुल्यमनाधृष्यंदृष्टंतस्यपुरंमया ॥ अध्रुवंतेनतत्प्रोक्तंध्रुवंभवतितत्कुरु ॥ ३८ ॥ चंद्रभागोवाच ॥ तत्रमांनयविप्रर्षेपतिदर्शनलालसाम् ॥



१ येनेतिशेषः ।

आत्मनोव्रतपुण्येनकरिष्यामिपुरंध्रुवम् ॥ ३९ ॥ आवयोर्द्विजसंयोगोयथाभवतितत्कुरु ॥ प्राप्यतेहिमहत्पुण्यंकृतंयोगेविमुक्तयोः
॥ ४० ॥ इतिश्रुत्वासहतयासोमशर्माजगामह ॥ आश्रमंवामदेवस्यमंदराचलसन्निधौ ॥ ४१ ॥ वामदेवोऽशृणोत्सर्ववृत्तांतंक
थितंतयोः ॥ अभ्यर्षिंचच्चंद्रभागांवेदमंत्रैरथोज्ज्वलाम् ॥ ४२ ॥ ऋषिमंत्रप्रभावेणविष्णुवासरसेवनात् ॥ दिव्यदेहाबभूवासौदिव्यांगतिमवा
पह ॥ ४३ ॥ पत्युःसमीपमगमत्प्रहर्षोत्फुल्ललोचना ॥ सहर्षःशोभनोतीवहृष्टाकांतांसमागताम् ॥ ४४ ॥ समाहूयस्वकेवामेपार्श्वेतांसंन्य
वेशयत् ॥ साचोवाचप्रियंहर्षाच्चंद्रभागाप्रियंवचः ॥ ४५ ॥ शृणुकांतहितंवाक्यंयत्पुण्यंविद्यतेमयि ॥ अष्टवर्षाधिकाजातायदाहंपितृवेश्म
नि ॥ ४६ ॥ मयाततःप्रभृतिचकृतमेकादशीव्रतम् ॥ यथोक्तविधिसंयुक्तंश्रद्धायुक्तेनचेतसा ॥ ४७ ॥ तेनपुण्यप्रभावेणभविष्यतिपुरंध्रुवम् ॥
सर्वकामसमृद्धंचयावदाभूतसंप्लवम् ॥ ४८ ॥ एवंसानृपशार्दूलरमतेपतिनासह ॥ दिव्यभोगादिव्यरूपादिव्याभरणभूषिता ॥ ४९ ॥ शो
भनोपितयासार्द्धंरमतेदिव्यविग्रहः ॥ रमाव्रतप्रभावेणमंदराचलसानुनि ॥ ५० ॥ चिंतामणिसमाह्येषाकामधेनुसमाथवा ॥ रमाभिधानानृ
पतेतवाग्रेकथितामया ॥ ५१ ॥ ईदृशंचव्रतंराजन्येकुर्वंतिनरोत्तमाः ॥ [1]ब्रह्महत्यादिपापानिनाशंयांतिनसंशयः ॥ ५२ ॥ एकादश्यारमाख्या
यामाहात्म्यंशृणुयान्नरः ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तोविष्णुलोकेमहीयते ॥ ५३ ॥ इतिश्रीब्र० कार्त्तिककृ० रमाख्यायामाहा०सं० ॥ ॥ अथका
र्त्तिकशुक्लैकादशीकथा ॥ ब्रह्मोवाच ॥ प्रबोधिन्याश्चमाहात्म्यंपापघ्नंपुण्यवर्धनम् ॥ मुक्तिप्रदंसुबुद्धीनांशृणुष्वमुनिसत्तम ॥ १ ॥ तावद्गर्जे

१ तेषामितिशेषः ।

तिविप्रेंद्रगंगाभागीरथीक्षितौ ॥ यावन्नायातिपापघ्नीकार्त्तिकेहरिबोधिनी ॥ २ ॥ तावद्गर्जंतितीर्थानिह्यासमुद्रंसरांसिच ॥ यावत्प्रबोधिनी विष्णोस्तिथिर्नायातिकार्त्तिकी ॥ ३ ॥ अश्वमेधसहस्राणिराजसूयशतानिच ॥ एकेनैवोपवासेनप्रबोधिन्यांलभेन्नरः ॥ ४ ॥ नारदउवाच ॥ एकभक्तेचकिंपुण्यंकिंपुण्यंनक्तभोजने ॥ उपवासेचकिंपुण्यंतन्मेब्रूहिपितामह ॥ ५ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ एकभक्तेनजन्मोत्थंनक्तेनद्विजनुर्भवम् ॥ सप्तजन्मभवंपापमुपवासेननश्यति ॥ ६ ॥ यद्दुर्लभंयदप्राप्यंत्रैलोक्येनतुगोचरम् ॥ यदप्यप्रार्थितंपुत्रददातिहरिबोधिनी ॥ ७ ॥ मेरुमंदरमात्राणिपापान्युग्राणियानितु ॥ एकेनैवोपवासेनदहतेपापहारिणी ॥ ८ ॥ पूर्वजन्मसहस्रैस्तुयद्दुष्कर्मह्युपार्जितम् ॥ जागरस्तत्प्रबोधिन्यांदहतेतूलराशिवत् ॥ ९ ॥ उपवासंप्रबोधिन्यांयःकरोतिस्वभावतः ॥ विधिवन्मुनिशार्दूलयथोक्तंलभतेफलम् ॥ १० ॥ यथोक्तंसुकृतंयस्तु विधिवत्कुरुते नरः ॥ स्वल्पं मुनिवरश्रेष्ठमेरुतुल्यं भवेच्चतत् ॥ ११ ॥ विधिहीनं तु यः कुर्यात्सुकृतं मेरुमात्रकम् ॥ अणुमात्रं नचाप्नोति फलं धर्मस्य नारद ॥ १२ ॥ ये ध्यायंति मनोवृत्त्याकारिष्यामः प्रबोधिनीम् ॥ तेषां विलीयतेपापंपूर्वजन्मशतोद्भवम् ॥ १३ ॥ समतीतंभविष्यंचवर्तमानंकुलायुतम् ॥ विष्णुलोकंनयत्याशुप्रबोधिन्यांतुजागरात् ॥ १४ ॥ वसंतिपितरोहृष्टाविष्णुलोकेत्यलंकृताः ॥ विमुक्तानारकैर्दुःखैःपूर्वकर्मसमुद्भवैः ॥ १५ ॥ कृत्वातुपातकंघोरंब्रह्महत्यादिकंनरः ॥ कृत्वातुजागरंविष्णोर्धौतपापोभवेन्मुने ॥ १६ ॥ दुष्प्राप्यंयत्फलंविप्रैरश्वमेधादिभिर्मखैः ॥ प्राप्यतेतत्सुखेनैवप्रबोधिन्यांतुजागरात् ॥ १७ ॥

१ अर्थाजागरकर्तुः ।

थांविष्णोर्येशृण्वंतिसमाहिताः ॥ श्लोकार्द्धंश्लोकमेकंवाकार्त्तिकेगोशतंफलम् ॥ ३४ ॥ श्रेयसेलोभबुद्ध्यावायःकरोतिहरेःकथाम् ॥ कार्त्तिके
मुनिशार्दूलकुलानांतारयेच्छतम् ॥ ३५ ॥ नियमेननरोयस्तुशृणुतेवैष्णवींकथाम् ॥ कार्त्तिकेतुविशेषेणगोसहस्रफलंलभेत् ॥ ३६ ॥
प्रबोधवासरेविष्णोःकुरुतेयोहरेःकथाम् ॥ सतद्वीपवतीदानफलंसलभतेमुने ॥ ३७ ॥ श्रुत्वाविष्णुकथांदिव्यांयेर्चयंतिकथाविदम् ॥ स्वश
क्त्यामुनिशार्दूलतेषांलोकाःसनातनाः ॥ ३८ ॥ ब्रह्मणोवचनंश्रुत्वानारदःपुनरब्रवीत् ॥ नारदउवाच ॥ विधानंब्रूहिमेस्वामिन्नेकादश्याः
सुरोत्तम ॥ ३९ ॥ चीर्णेनयेनभगवन्यादृशंफलमाप्नुयात् ॥ नारदस्यवचःश्रुत्वाब्रह्मावचनमब्रवीत् ॥ ४० ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ब्राह्मेमुहूर्तेचो
त्थायह्येकादश्यांद्विजोत्तम ॥ स्नानंचैवप्रकर्तव्यंदंतधावनपूर्वकम् ॥ ४१ ॥ नद्यांतडागेकूपेवावाप्यांगेहेतथैवच ॥ नियमार्थंमहाभागइमं
मंत्रमुदीरयेत् ॥ ४२ ॥ एकादश्यांनिराहारःस्थित्वाऽहनिपरेह्यहम् ॥ भोक्ष्यामिपुंडरीकाक्षशरणंमेभवाच्युत ॥ ४३ ॥ गृहीत्वानेननियमं
देवदेवंचचक्रिणम् ॥ संपूज्यभक्त्यातुष्टात्माह्युपवासंसमाचरेत् ॥ ४४ ॥ रात्रौजागरणंकुर्याद्देवदेवस्यसन्निधौ ॥ गीतंनृत्यंचवाद्यंचतथाकृष्ण
कथांमुने ॥ ४५ ॥ बहुपुष्पैर्बहुफलैःकर्पूरागरुकुंकुमैः ॥ हरेःपूजाविधातव्याकार्त्तिक्यांबोधवासरे ॥ ४६ ॥ वित्तशाठ्यंनकर्तव्यंसंप्राप्तेहरि
वासरे ॥ फलैर्नानाविधैर्दिव्यैःप्रबोधिन्यांतुभक्तितः ॥ ४७ ॥ शंखतोयंसमादायह्यर्घोदेयोजनार्दने ॥ यत्फलंसर्वतीर्थेषुसर्वदानेषुयत्फल
म् ॥ ४८ ॥ तत्फलंकोटिगुणितंदत्तेर्घेबोधवासरे ॥ अगस्त्यकुसुमैर्देवंपूजयेद्योजनार्दनम् ॥ ४९ ॥ देवेंद्रोपितदग्रेचकरोतिकरसंपुटम् ॥ ॥३८॥
नतत्करोतिविप्रेंद्रतपसातोषितोहरिः ॥ ५० ॥ यत्करोतिहृषीकेशोमुनिपुष्पैरलंकृतः ॥ बिल्वपत्रैश्चयेकृष्णंकार्त्तिकेकलिवर्द्धन ॥ ५१ ॥

आप्लुत्यसर्वतीर्थेषुदत्त्वागाःकांचनंमहीम् ॥ नतत्फलमवाप्नोतियत्कृत्वाजागरंहरेः ॥ १८ ॥ जातःसएवसुकृतीकुलंतेनैवपावितम् ॥ कार्त्ति
केमुनिशार्दूलकृतायेनप्रबोधिनी ॥ १९ ॥ यानिकानिचतीर्थानित्रैलोक्येसंभवंतिच ॥ तानितस्यगृहेसम्यग्यःकरोतिप्रबोधिनीम् ॥ २० ॥
सर्वकृत्यंपरित्यज्यतुष्टयर्थंचक्रपाणिनः ॥ उपोष्यैकादशींरम्यांकार्त्तिकेहरिबोधिनीम् ॥ २१ ॥ सज्ञानीसचयोगीचसतपस्वीजितेंद्रियः ॥
विष्णुप्रियतराह्येषाधर्मसारस्यदायिनी ॥ २२ ॥ सकृदेनामुपोष्यैवमुक्तिभाक्चभवेन्नरः ॥ प्रबोधिनीमुपोषित्वानगर्भंविशतेनरः ॥ २३ ॥
कर्मणामनसावाचापापंयत्समुपार्जितम् ॥ तत्क्षालयतिगोविंदःप्रबोधिन्यांतुजागरात् ॥ २४ ॥ स्नानंदानंजपोहोमःसमुद्दिश्यजनार्दनम् ॥
नरैर्यत्क्रियतेवत्सप्रबोधिन्यांतदक्षयम् ॥ २५ ॥ व्रतेनानेनदेवेशंपरितोष्यजनार्दनम् ॥ विराजयन्दिशःसर्वाःप्रयातिभवनंहरेः ॥ २६ ॥ बा
ल्येयच्चार्जितंवत्सयौवनेवार्धकेतथा ॥ शतजन्मकृतंपापंस्वल्पंवायदिवाबहु ॥ २७ ॥ तत्क्षालयतिगोविंदोह्यस्यामभ्यर्चितोमुने ॥ चंद्रसू
र्योपरागेचयत्फलंपरिकीर्तितम् ॥ तत्सहस्रगुणंप्रोक्तंप्रबोधिन्यांतुजागरात् ॥ २८ ॥ जन्मप्रभृतियत्पुण्यंनरेणासादितंभवेत् ॥ वृथाभवति
तत्सर्वमकृतेकार्त्तिकव्रते ॥ २९ ॥ अकृत्वानियमंविष्णोःकार्त्तिकंयःक्षिपेन्नरः ॥ जन्मार्जितस्यपुण्यस्यफलंनाप्नोतिनारद ॥ ३० ॥
तस्मात्त्वयाप्रयत्नेनदेवदेवोजनार्दनः ॥ उपासनीयोविप्रेंद्रसर्वकामफलप्रदः ॥ ३१ ॥ परान्नंवर्जयेद्यस्तुकार्त्तिकेविष्णुतत्परः ॥ अवश्यंसन
रोवत्सचांद्रायणफलंलभेत् ॥ ३२ ॥ नतथातुष्यतेयज्ञैर्नदानैर्मुनिसत्तम ॥ यथाशास्त्रकथालापैःकार्त्तिकेमधुसूदनः ॥ ३३ ॥ येकुर्वंतिक

१ दिनेइतिशेषः ।

पूजयंतिमहाभक्त्यामुक्तिस्तेषांमयोदिता ॥ तुलसीदलपुष्पैर्येपूजयंतिजनार्दनम् ॥ ५२ ॥ कार्त्तिकेसदहेत्तेषांपापंजन्मायुतोद्भवम् ॥
दृष्टास्पृष्टाथवाध्याताकीर्तितानमितास्तुता ॥ ५३ ॥ रोपितासेचितानित्यंपूजितातुलसीशुभा ॥ नवधासेविताभक्त्याकार्त्तिकेयैर्दिनेदि
ने ॥ ५४ ॥ युगकोटिसहस्राणितेवसंतिहरेर्गृहे ॥ रोपितातुलसीयैस्तुवर्द्धतेवसुधातले ॥ ५५ ॥ कुलेतेषांतुयेजातायेभविष्यंतियेगताः ॥
आकल्पयुगसाहस्रंतेषांवासोहरेर्गृहे ॥ ५६ ॥ कदंबकुसुमैर्देवंयेऽर्चयंतिजनार्दनम् ॥ तेषांयमालयोनैवप्रसादाच्चक्रपाणिनः ॥ ५७ ॥
दृष्ट्वाकदंबकुसुमंप्रीतोभवतिकेशवः ॥ किम्पुनःपूजितोविप्रसर्वकामप्रदोहरिः ॥ ५८ ॥ यःपुनःपाटलापुष्पैःकार्त्तिकेगरुडध्वजम् ॥ अर्चये
त्परयाभक्त्यामुक्तिभागीभवेद्धिसः ॥ ५९ ॥ बकुलाशोककुसुमैर्येर्चयंतिजगत्पतिम् ॥ विशोकास्तेभविष्यंतियावच्चंद्रदिवाकरौ ॥ ६० ॥
येर्चयंतिजगन्नाथंकरवीरैःसितासितैः ॥ तेषांसदातुविप्रेंद्रप्रीतोभवतिकेशवः ॥ ६१ ॥ मंजरींसहकारस्यकेशवोपरियेनराः ॥ यच्छंतिते
महाभागागोकोटिफलभागिनः ॥ ६२ ॥ दूर्वांकुरैर्हरेर्यस्तुपूजांकालेप्रयच्छति ॥ पूजाफलंशतगुणंसम्यगाप्नोतिमानवः ॥ ६३ ॥ शमीपत्रै
स्तुयेदेवंपूजयंतिसुखप्रदम् ॥ यममार्गोमहाघोरोनिस्तीर्णस्तैस्तुनारद ॥ ६४ ॥ वर्षाकालेतुदेवेशंकुसुमैश्चंपकोद्भवैः ॥ येर्चयंतिनते
मर्त्याःसंसरेयुःपुनर्भवे ॥ ६५ ॥ सुवर्णकेतकीपुष्पंयोददातिजनार्दने ॥ कोटिजन्मार्जितंपापंदहतेगरुडध्वजः ॥ ६६ ॥ कुंकुमारुणवर्णाचगं
धाढ्यांशतपत्रिकाम् ॥ योददाति जगन्नाथेश्वेतद्वीपालयेवसेत् ॥ ६७ ॥ एवंसंपूज्यरात्रौचकेशवंभुक्तिमुक्तिदम् ॥ प्रातरुत्थायचब्रह्मन्गत्वातुस
जलांनदीम् ॥ ६८ ॥ तत्रस्नात्वाजपित्वाचकृत्वापौर्वाह्निकीःक्रियाः ॥ गृहंगत्वाचसंपूज्यःकेशवोविधिवन्नरैः ॥ ६९ ॥ व्रतस्यपूरणार्थाय

ब्राह्मणान्भोजयेत्सुधीः ॥ क्षमापयेत्सुवचसाभक्तियुक्तेनचेतसा ॥ ७० ॥ गुरुपूजाततःकार्याभोजनाच्छादनादिभिः ॥ दक्षिणागौश्चदातव्या
तुष्टयर्थंचक्रपाणिनः ॥ ७१ ॥ भूयसीचैवदातव्याब्राह्मणेभ्यःप्रयत्नतः ॥ नियमश्चैवसंत्याज्योब्राह्मणाग्रेप्रयत्नतः ॥ ७२ ॥ कथयित्वाद्विजे
भ्यस्तुदद्याच्छत्त्र्याचदक्षिणाम् ॥ नक्तभोजीनरोराजन्ब्राह्मणान्भोजयेच्छुभान् ॥ ७३ ॥ अयाचितेबलीवर्दंसहिरण्यंप्रदापयेत् ॥ अमां
साशीनरोयस्तुप्रददेद्गांसदक्षिणाम् ॥ ७४ ॥ धात्रीस्नायीनरोदद्याद्दधिमाक्षिकमेवच ॥ फलानांनियमेराजन्फलदानंसमाचरेत् ॥ ७५ ॥ तै
लस्थानेघृतंदेयंघृतस्थानेपयःस्मृतम् ॥ धान्यानांनियमेराजन्दीयंतेशालितंडुलाः ॥ ७६ ॥ दद्याद्भूशयनेशय्यांसतूलांसपरिच्छदाम् ॥
पत्रभोजीनरोदद्याद्भाजनंघृतसंयुतम् ॥ ७७ ॥ मौनेघंटांतिलांश्चैवसहिरण्यंप्रदापयेत् ॥ धारणेतुस्वकेशानामादर्शंदापयेद्बुधः ॥ ७८ ॥
उपानहौप्रदातव्यावुपानत्परिवर्जनात् ॥ लवणस्यचसंत्यागेशर्करांचप्रदापयेत् ॥ ७९ ॥ नित्यंदीपप्रदोयस्तुविष्णोर्वाविबुधालये ॥ सदीपं
सघृतंताम्रंकांचनंवादशायुतम् ॥ ८० ॥ प्रदद्याद्विष्णुभक्तायव्रतसंपूर्तिहेतवे ॥ एकांतरोपवासेतुकुंभानष्टौप्रदापयेत् ॥ ८१ ॥ सवस्त्रान्कां
चनोपेतान्सर्वान्सालंकृतान्छुभान् ॥ यथोक्तकरणेशक्तिर्यदिनस्यात्तदामुने ॥ ८२ ॥ द्विजवाक्यंस्मृतंराजन्संपूर्णव्रतसिद्धिदम् ॥ न
त्वाविसर्जयेद्विप्रांस्ततोभुंजीतचस्वयम् ॥ ८३ ॥ यत्त्यक्तंचतुरोमासान्समाप्तिंतस्यचाचरेत् ॥ एवंयआचरेत्पार्थसोनंतफलमाप्नुयात् ॥ ८४ ॥
अवसानेतुराजेंद्रवासुदेवपुरंव्रजेत् ॥ यश्चाविघ्नंसमाप्यैवंचातुर्मास्यव्रतंनृप ॥ ८५ ॥ सभवेत्कृतकृत्यस्तुनपुनर्मानुषोभवेत् ॥ एतत्कृत्वा
महीपालपरिपूर्णंव्रतंभवेत् ॥ ८६ ॥ व्रतवैकल्यमासाद्यह्यंधःकुष्ठीप्रजायते ॥ एतत्तेसर्वमाख्यातंयत्पृष्टोहमिहत्वया ॥ पठनाच्छ्रवणाद्वापिलभे

द्वीदानजंफलम् ॥ ८७ ॥ ॥ इतिश्रीस्कं० का० शु० प्रबो० मा० सं० ॥ अथाधिकशुक्लैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ मलिम्लुचस्य मासस्यकावाएकादशीभवेत् ॥ किन्नामकोविधिस्तस्याःकथयस्वजनार्दन ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ मलमासस्ययापुण्याप्रोक्तानाम्ना चपद्मिनी ॥ सोपोषिताप्रयत्नेनपद्मनाभपुरंनयेत् ॥ २ ॥ मलमासेमहापुण्याकीर्तिताकल्मषापहा ॥ तस्याःफलंकथयितुंनशक्तश्चतुराननः ॥ ३ ॥ नारदायपुराप्रोक्तंविधिनाव्रतमुत्तमम् ॥ पद्मिन्याःपापराशिघ्नंभुक्तिमुक्तिफलप्रदम् ॥ ४ ॥ श्रुत्वावाक्यंमुरारेस्तुप्रोवाचातिमुदान्वितः ॥ युधिष्ठिरोजगन्नाथंविधिंपप्रच्छधर्मवित् ॥ ५ ॥ श्रुत्वाराज्ञस्तुवचनमुवाचमधुसूदनः ॥ शृणुराजन्प्रवक्ष्यामिमुनीनामप्यगोचरम् ॥ ६ ॥ दशमीदिवसेप्राप्तेव्रतारंभोविधीयते ॥ कांस्यंमांसंमसूरांश्चचणकान्कोद्रवांस्तथा ॥ ७ ॥ शाकंमधुपरान्नंचदशम्यामष्टवर्जयेत् ॥ हविष्यान्नंचभुंजीतअक्षारलवणंतथा ॥ ८ ॥ भूमिशायीब्रह्मचारीभवेच्चदशमीदिने ॥ एकादशीदिनेप्राप्तेप्रातरुत्थायसादरम् ॥ ९ ॥ विधायचमलोत्सर्गंनकुर्याद्दंतधावनम् ॥ कृत्वाद्वादशगंडूषाञ्छुचिर्भूत्वासमाहितः ॥ १० ॥ सूर्योदयेशुभेतीर्थेस्नानार्थंप्रव्रजेत्सुधीः ॥ गोमयंमृत्तिकांगृह्यतिलान्दर्भाञ्छुचिस्तथा ॥ ११ ॥ चूर्णैरामलकीभूतैर्विधिनास्नानमाचरेत् ॥ उद्धृतासिवराहेणकृष्णेनशतबाहुना ॥ १२ ॥ मृत्तिकेब्रह्मदत्तासिकाश्यपेनाभिमंत्रिता ॥ हरिपूजनयोग्यंमांमृत्तिकेकुरुतेनमः ॥ १३ ॥ सर्वौषधिसमुत्पन्नंगवोदरमधिष्ठितम् ॥ पवित्रकरणंभूमेर्मांपावयतुगोमयम ॥ १४ ॥ ब्रह्मष्ठीवनसंभूताधात्रीभुवनपावनी ॥ संस्पृष्टापावयांगंमेनिर्मलंकुरुतेनमः ॥ १५ ॥ देवदेवजगन्नाथशं

१ विधिमितिशेषः ।

खचक्रगदाधर ॥ देहिविष्णोममानुज्ञांतवतीर्थावगाहने ॥ १६ ॥ वारुणांश्चजपेन्मंत्रान्स्नानंकुर्याद्विधानतः ॥ गंगादितीर्थंसंस्मृत्ययत्रकुत्रज
लाशये ॥ १७ ॥ पश्चात्संमार्जयेद्गात्रंविधिनानृपसत्तम ॥ परिधायाहतंवासःशुक्लंशुचिह्यखंडितम् ॥ १८ ॥ संध्यामुपास्यविधिनातर्पयि
त्वापितॄन्सुरान् ॥ हरेर्मंदिरमागम्यपूजयेत्कमलापतिम् ॥ १९ ॥ स्वर्णमाषकृतंदेवंराधिकासहितंहरिम् ॥ पार्वत्यासहितंशंभुंपूजयेद्विधिपूर्व
कम् ॥ २० ॥ धान्योपरिन्यसेत्कुंभंताम्रंमृन्मयमेववा ॥ दिव्यवस्त्रसमायुक्तंदिव्यगंधानुवासितम् ॥ २१ ॥ तस्योपरिन्यसेत्पात्रंताम्रं
रौप्यंहिरण्मयम् ॥ तस्मिन्संस्थापयेद्देवंविधिनापूजयेत्ततः ॥ २२ ॥ संस्नाप्यसलिलैःश्रेष्ठैर्गंधधूपाधिवासितैः ॥ चंदनागरुकर्पूरैःपूजयेद्दे
वमीश्वरम् ॥ २३ ॥ नानाकुसुमकस्तूरीकुंकुमेनासितांबुजैः ॥ तत्कालजातैःकुसुमैः पूजयेत्परमेश्वरम् ॥ २४ ॥ नैवेद्यैर्विविधैःशक्त्या
तथानीराजनादिभिः ॥ धूपैर्दीपैःसकर्पूरैःपूजयेत्केशवंशिवम् ॥ २५ ॥ नृत्यंगीतंतदग्रेतुकुर्याद्भक्तिपुरःसरम् ॥ नालपेत्पतितान्पापां[1]
स्तस्मिन्नहानिनस्पृशेत् ॥ २६ ॥ नानृतंहिवदेद्वाक्यंसत्यपूतंवचोवदेत् ॥ रजस्वलांनस्पृशेच्चनानिंदेद्ब्राह्मणंगुरुम् ॥ २७ ॥ पुराणंपुरतो
विष्णोःशृणुयात्सहवैष्णवैः ॥ निर्जलासाप्रकर्तव्यायाचशुक्लेमलिम्लुचे ॥ २८ ॥ जलपानेनवाकुर्याद्दुग्धाहारेणनान्यथा ॥ रात्रौजागरणंकु
र्याद्गीतवादित्रसंयुतम् ॥ २९ ॥ प्रहरेप्रहरेपूजाकार्याविष्णोःशिवस्यच ॥ प्रथमेप्रहरेदद्यान्नारिकेलार्घमुत्तमम् ॥ ३० ॥ द्वितीयेश्रीफलैश्चै
वतृतीयेबीजपूरकैः ॥ चतुर्थप्रहरेपूगैर्नारिंगैश्चविशेषतः ॥ ३१ ॥ प्रथमेप्रहरेपुण्यमग्निष्टोमस्यजायते ॥ द्वितीयेवाजपेयस्यतृतीयेहयमेधजम् ॥ ३२ ॥

१ पतितैःसंहेत्यर्थः ।

चतुर्थैराजसूयस्यजाग्रतोज़्ायतेफलम् ॥ नातःपरतरंपुण्यंनातःपरतरामखाः ॥ ३३ ॥ नातःपरतराविद्यानातः परतरंतपः ॥ पृथिव्यांयानितीर्थानिक्षेत्राण्यायतनानिच ॥ ३४ ॥ तेनस्नातानिदृष्टानियेनाकारिहरेर्व्रतम् ॥ एवंजागरणंकुर्याद्यावत्सूर्योदयोभवेत् ॥ ३५ ॥ सूर्योदयेशुभेतीर्थेगत्वास्नानंसमाचरेत्॥स्नात्वाचागत्यभवनंपूजयेद्देवमीश्वरम्॥३६॥ पूर्वोदितेनविधिनाभोजयेद्ब्राह्मणाञ्छुभान् ॥ कुंभादिकंचयत्सर्वंप्रतिमांकेशवस्यच ॥३७॥ पूजयित्वाविधानेनब्राह्मणायसमर्पयेत्॥ एवंविधंव्रतंयोवैकुरुतेभुविमानवः ॥३८॥सफलंजायतेजन्मतस्यमुक्तिफलप्रदम् ॥ एतत्तेसर्वमाख्यातंयत्पृष्टोहंत्वयानघ ॥ ३९ ॥ व्रतानितेनचीर्णानिसर्वाणिनृपनंदन ॥ पद्मिन्याःप्रीतियुक्तोयःकुरुते[1] व्रतमुत्तमम् ॥ ४० ॥ अत्रतेकथयिष्यामिकथामेकांमनोरमाम् ॥ नारदायपुलस्त्येनविस्तरेणानिवेदिताम् ॥ ४१ ॥ कार्तवीर्येणराकायांनिक्षिप्तं वीक्ष्य रावणम् ॥ विमोचितः पुलस्त्येन याचयित्वामहीपतिम् ॥ ४२ ॥ तदाश्चर्यंतदाश्रुत्वानारदोदिव्यदर्शनः ॥ पप्रच्छचयथाभक्त्यापुलस्त्यंमुनिपुंगवम् ॥ ४३ ॥ नारदउवाच ॥ दशाननेनविजिताःसर्वेदेवासवासवाः ॥ कार्तवीर्येणविजितःकथंरणविशारदः ॥ ४४ ॥ नारदस्यवचःश्रुत्वापुलस्त्योमुनिरब्रवीत ॥ पुलस्त्यउवाच ॥ शृणुवत्सप्रवक्ष्यामिकार्तवीर्यसमुद्भवम् ॥ ४५ ॥ पुरात्रेतायुगेराजन्माहिष्मत्यांवृहत्तरः ॥ हैहयानांकुलेजातःकृतवीर्योमहीपतिः ॥ ४६ ॥ सहस्रंप्रमदास्तस्यनृपस्यप्राणवल्लभाः ॥ नतासांतनयंकाचिल्लेभेराज्यधुरंधरम् ॥ ४७ ॥ यजन्देवान्पितॄन्सिद्धान्प्रतिपूज्यमहत्तरान् ॥ कुर्वंस्तदुदितंसर्वंलब्धवांस्तनयंनसः ॥ ४८ ॥ सुतंविनातदाराज्यंनसुखाय

[1] मुक्तिफलप्रदंव्रतमित्यन्वयः ।

ए० मा० महीपतेः ॥ क्षुधितस्ययथाभोगानभवंतिसुखप्रदाः ॥ ४९ ॥ विचार्यचित्तेनृपतिस्तपस्तप्तुंमनोदधे ॥ तपसैवसदासिद्धिर्जायतेमनसे अ० शु०
॥४१॥ प्सिता ॥ ५० ॥ इत्युक्त्वासहिधर्मात्माचीरवासाजटाधरः ॥ तपस्तप्तुंगतःसद्योगृहेन्यस्यसुमंत्रिणम् ॥ ५१ ॥ निर्गतंनृपतिंवीक्ष्यपद्मिनी
प्रमदोत्तमा ॥ हरिश्चंद्रस्यतनयातपस्तप्तुंकृतोद्यमम् ॥ ५२ ॥ भूषणादिपरित्यज्यचीरमेकंसमाश्रयत् ॥ जगामपतिनासार्द्धंपर्वते
गंधमादने ॥ ५३ ॥ गत्वातत्रतपस्तेपेवर्षाणामयुतंनृपः ॥ नलेभेऽथापितनयंध्यायन्देवंगदाधरम् ॥ ५४ ॥ अस्थिस्नायुमयंकांतंदृष्ट्वासा
प्रमदोत्तमा ॥ अनसूयांमहासाध्वींपप्रच्छविनयान्विता ॥ ५५ ॥ भर्तुःप्रतपतःसाध्विवर्षाणामयुतंगतम् ॥ तथापिनप्रसन्नोभूत्केशवःकष्टना
शनः ॥ ५६ ॥ व्रतंममहाभागेकथयस्वयथातथम् ॥ येनप्रसन्नोभगवान्भविष्यतिसदामयि ॥ ५७ ॥ येनजायेतमेपुत्रश्चक्रवर्तीमहत्तरः ॥
श्रुत्वातस्यास्तुवचनंपतिव्रतपरायणा ॥ ५८ ॥ तदाप्रोवाचसंहृष्टापद्मिनींपद्मलोचनाम् ॥ मासोमलिम्लुचःसुभ्रूर्मासद्वादशकाधिकः ॥५९॥
द्वात्रिंशद्भिर्गतेर्मासैरायातिसशुभानने ॥ तन्मध्येद्वादशीयुग्मंपद्मिनीपरमातथा ॥६०॥ उपोष्यतत्प्रकर्तव्यंविधिनाजागरैःसमम् ॥ शीघ्रंप्रस
न्नोभगवान्भविष्यतिसुतप्रदः ॥ ६१ ॥ इत्युक्त्वाकथयत्सर्वमयापूर्वोदितंनृप ॥ विधिंव्रतस्यविधिवत्प्रसन्नाकर्दमांगजा ॥ ६२ ॥ श्रुत्वाव्र
तविधिंसर्वंयथोक्तमनसूयया ॥ चक्रेराज्ञीचतत्सर्वंपुत्रप्राप्तिमभीप्सती ॥ ६३ ॥ एकादश्यांनिराहारासदाजाताचनिर्जला ॥ जागरेणयुतारा
त्रौगीतनृत्यसमन्विता ॥ ६४ ॥ पूर्णेव्रतेचवैशीघ्रंप्रसन्नःकेशवःस्वयम् ॥ बभाषेगरुडारूढोवरंवरयशोभने ॥ ६५ ॥ श्रुत्वावाक्यंजगद्धातुः ॥४१॥
स्तुत्वाप्रीत्याशुचिस्मिता ॥ ययाचेऽथवरंदेहिममभर्तुर्बृहत्तरम् ॥ ६६ ॥ पद्मिन्यास्तद्वचःश्रुत्वाप्रत्युवाचजनार्दनः ॥ यथामलिम्लुचो

मासोनान्योमेप्रीतिदायकः ॥६७॥ तन्मध्यैकादशीरम्याममप्रीतिविवर्द्धना ॥ सात्वयोपोषितासुभ्रुयथोक्तविधिनाशुभे॥६८॥ तेनत्वयाप्रसन्नो
हंकृतोस्मिसुभगानने ॥ तवभर्त्तुःप्रदास्यामिवरंयन्मनसेप्सितम ॥ ६९ ॥ इत्युक्त्वानृपतिंप्राहविष्णुर्विश्वार्तिनाशनः ॥ वरंवरयराजेंद्रयत्ते
मनसिकांक्षितम् ॥७०॥ संतोषितोहंप्रियययातवसिद्धिचिकीर्षया ॥ श्रुत्वातद्वचनंविष्णोःप्रसन्नोनृपसत्तमः ॥७१॥ वव्रेसुतंमहाबाहुंसर्वलोकनम
स्कृतम् ॥ नदेवैर्मानुषैर्नागैर्दैत्यदानवराक्षसैः॥७२॥जेतुंशक्योजगन्नाथविनात्वांमधुसूदन ॥ इत्युक्तोभगवान्बाढमित्युक्त्वांतरधीयत ॥७३॥
नृपोपिसुप्रसन्नात्माहृष्टःपुष्टःप्रियायुतः ॥ समायात्स्वपुरंरम्यंनरनारीमनोरमम् ॥ ७४ ॥ सपद्मिन्यांसुतंलेभेकार्तवीर्यंमहाबलम् ॥ नते
नसदृशःकश्चित्त्रिषुलोकेषुमानवः ॥७५॥ तस्मात्पराजितः संख्ये रावणोदशकंधरः ॥ नतंजेतुंसमर्थोस्तित्रिषुलोकेषुकश्चन॥७६॥विनानारा
यणंदेवंचक्रपाणिंगदाधरम् ॥ नत्वयाविस्मयःकार्योरावणस्यपराजये ॥ ७७ ॥ मलिम्लुचप्रसादेनपद्मिन्याश्चाप्युपोषणात् ॥ दत्तोदेवाधि
देवेनकार्तवीर्योमहाबलः ॥ ७८ ॥ इत्युक्त्वाप्रययौविप्रःप्रसन्नेनांतरात्मना ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ एतत्तेसर्वमाख्यातंयत्पृष्टोहंत्वयान
घ ॥ ७९ ॥ मलिम्लुचस्यमासस्यशुक्लायाव्रतमुत्तमम् ॥ येकरिष्यंतिमनुजास्तेयास्यंतिहरेःपदम् ॥ ८० ॥ त्वमेवंकुरुराजेंद्रयदिचेष्टम
भीप्ससि ॥ केशवस्यवचःश्रुत्वाधर्मराजोतिहर्षितः ॥ ८१ ॥ चक्रेव्रतंविधानेनबंधुभिःपरिवारितः ॥ सूतउवाच ॥ एतत्तेसर्वमाख्यातंयत्पृ
ष्टोहंपुराद्विज ॥ पुण्यंपवित्रंपरमंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ८२ ॥ एवंविधंयेपिव्रतंमनुष्याभक्त्याकरिष्यंतिमलिम्लुचस्य ॥ उपोष्यशुक्ला

१ पुलस्त्यः ।

मातिसौख्यदात्रीमेकादशींतेभुविधन्यधन्याः ॥ ८३ ॥ श्रोष्यंतियेतस्यविधिंसमग्रंतेप्यंशभाजोमनुजाभवंति ॥ येवैपठिष्यंतिकथांसमग्रांते
वैगमिष्यंतिहरेर्निवासम् ॥ ८४ ॥ इत्यधिकशु० कथास० ॥ अथाधिकमासकृष्णैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ मलिम्लुचस्यमासस्य
कृष्णकाकथ्यतेविभो ॥ किंनामकोविधिस्तस्याःकथयस्वजगत्पते ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ परमेतिसमाख्यातापवित्रापापहारिका ॥
भुक्तिमुक्तिप्रदानृणांस्त्रीणांचापियुधिष्ठिर ॥ २ ॥ पूर्वोक्तविधिनाकार्याकृष्णापिभुविमानवैः ॥ संपूज्यपरयाभक्त्यानाम्नादेवंनरोत्तमम् ॥ ३ ॥
अत्रतेकथयिष्यामिकथामेतांमनोरमाम् ॥ कांपिल्यनगरेजातांमुनीनामग्रतःश्रुताम् ॥ ४ ॥ आसीद्द्विजवरःकश्चित्सुमेधानामधार्मिकः ॥
तस्यपत्नीपवित्राख्यापातिव्रत्यपरायणा ॥ ५ ॥ कर्मणाकेनचिद्विप्रोधनधान्यविवर्जितः ॥ नक्वापिलभतेभिक्षांयाचन्नपिनरान्बहून् ॥ ६ ॥
नभोज्यंलभतेतादृङ्नवस्त्रंनैवमंडनम् ॥ रूपयौवनमाधुर्यानारीशुश्रूषतेपतिम् ॥ ७ ॥ अतिथिंभोजयित्वासाक्षुधिता
पिस्वयंगृहे ॥ तिष्ठत्येवविशालाक्षीह्यम्लानमुखपंकजा ॥ ८ ॥ नभर्तारंक्वचिदपिनास्त्यन्नमितिभाषते ॥ विलोक्यभार्यांसुदतींकर्षितांस्व
कलेवरम् ॥ ९ ॥ विचार्यब्राह्मणश्चित्तेभार्यायाःप्रेमबंधनम् ॥ निंदन्भाग्यंस्वकंखिन्नः प्रोचेवाक्यंप्रियंवदाम् ॥ १० ॥ कांतेकरोमिकिंकार्यं
नमयालभ्यतेधनम् ॥ याचामिचनरान्भव्यान्नयच्छंतिचमेधनम् ॥ ११ ॥ किंकरोमिक्वगच्छामितन्मेकथयशोभने ॥ विनाधनेनसुश्रोणिगृ
हकार्यंनसिद्ध्यति ॥ १२ ॥ देह्याज्ञांपरदेशायगच्छामिधनलब्धये ॥ यस्मिन्देशेचयत्प्राप्यंभोग्यंतत्रैवलभ्यते ॥ १३ ॥ उद्यमेनविनासि

१ रूपयौवनमात्रेणमाधुर्यरम्यत्वंयस्याः सा ।

तनैवान्यद्व्रतभंगोन्यथाभवेत् ॥ उदयादुदयंयावद्वर्जयित्वाजलंबुधः ॥ १६ ॥ अप्रयत्नादवाप्नोतिद्वादशद्वादशीफलम् ॥ ततःप्रभातेवि
मलेद्वादश्यांस्नानमाचरेत् ॥ १७ ॥ जलंसुवर्णंदत्त्वाचद्विजातिभ्योयथाविधि ॥ भुंजीतकृतकृत्यस्तुब्राह्मणैःसहितोवशी ॥ १८ ॥
एवंकृतेतुयत्पुण्यंभीमसेनशृणुष्वतत् ॥ संवत्सरस्ययामध्येएकादश्योभवंतिवै ॥ १९ ॥ तासांफलमवाप्नोतिअत्रमेनास्तिसंशयः ॥
इतिमां केशवः प्राहशंखचक्रगदाधरः ॥ २० ॥ एकादश्यांसितेपक्षेज्येष्ठस्योदकवर्जितम् ॥ उपोष्यफलमाप्नोतितच्छृणुष्ववृकोदर ॥ २१ ॥
सर्वतीर्थेषुयत्पुण्यंसर्वदानेषुयत्फलम्[1] ॥ तत्फलंसमवाप्नोतिइमांकृत्वावृकोदर ॥ २२ ॥ संवत्सरस्ययावत्यःशुक्लाःकृष्णावृकोदर ॥
उपोषितास्ताः सर्वाःस्युरेकादश्योनसंशयः ॥ २३ ॥ धनधान्यवहाःपुण्याःपुत्रारोग्यफलप्रदाः ॥ उपोषिता नरव्याघ्रइतिसत्यंवदा
मिते ॥ २४ ॥ यमदूतामहाकायाः करालाःकृष्णपिंगलाः ॥ दंडपाशधरारौद्रामरणेदृष्टिगोचरम् ॥ २५ ॥ नप्रयांतिनरव्याघ्रएकाद
श्यामुपोषणात् ॥ पीतांबरधराःसौम्याश्चक्रहस्तामनोजवाः ॥ २६ ॥ अंतकालेनयंत्येवमानवंवैष्णवींपुरीम्[2] ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्ने
नसोपोष्योदकवर्जिता ॥ २७ ॥ जलधेनुंततोदत्त्वासर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ इतिश्रुत्वातदाचक्रुःपांडवाजनमेजय ॥ २८ ॥ ततःप्रभृतिभीमेनकृते
यंनिर्जलाशुभा ॥ पांडवद्वादशीनाम्नालोकेख्यातावभूवह ॥ २९ ॥ तथात्वमपिभूपालसोपवासोर्चनंहरेः ॥ कुरुचाथप्रयत्नेनसर्वपापप्रशां
तये ॥ ३० ॥ करिष्याम्यद्यदेवेशजलवर्जमुपोषणम् ॥ भोक्ष्येपरेह्निदेवेशद्य्वब्रंचतववासरात् ॥ ३१ ॥ इत्युच्चार्यततोमंत्रमुपवा

१ सर्वहोमेषुयत्पुण्यंतदस्याःसमुपोषणात् इतिहेमाद्रौपाठः । २ अंतकालेनयंत्येनंवैष्णवावैष्णवींपुरीमितिहेमाद्रौपाठः ।

सपरोभवत् ॥ सर्वपापविनाशायश्रद्धादमसमन्वितः ॥ ३२ ॥ मेरुमंदरमानंतुस्त्रियोथपुरुषस्ययत् ॥ पापंतद्भस्मतांयातिएकादश्याः प्र
भावतः ॥ ३३ ॥ नशक्नोतिचयोदातुंजलधेनुंनराधिप ॥ सकांचनोघटस्तेनदेयोवस्त्रेणसंवृतः ॥ ३४ ॥ तोयस्यानियमंयोऽस्यांकुरुतेवैस
पुण्यभाक् ॥ पलकोटिसुवर्णस्ययामेयामेऽश्नुतेफलम् ॥ ३५ ॥ स्नानंदानंजपंहोमंयदस्यांकुरुतेनरः ॥ तत्सर्वंचाक्षयंप्रोक्तमेतत्कृष्णस्यभाषि
तम् ॥ ३६ ॥ किंवापरेणधर्मेणनिर्जलैकादशींनृप ॥ उपोष्यचनरोभक्त्यावैष्णवंपदमाप्नुयात् ॥ ३७ ॥ सुवर्णमन्नंवासांसियदस्यांसंप्रदीय
ते ॥ तदस्यचकुरुश्रेष्ठसर्वमप्यक्षयंभवेत् ॥ ३८ ॥ एकादशीदिनेयोन्नंभुंक्तेपापंभुनक्तिसः ॥ इहलोकेसचांडालोमृतःप्राप्नोतिदुर्गतिम् ॥
॥ ३९ ॥ येप्रदास्यंतिदानानिद्वादशींसमुपोष्यच ॥ ज्येष्ठेमासिसितेपक्षेप्राप्स्यंतिपरमंपदम् ॥ ४० ॥ ब्रह्महामद्यपःस्तेनोगुरुद्वेष्टासदाऽनृ
ती ॥ मुच्यंतेपातकैःसर्वैर्निर्जलायैरुपोषिता ॥ ४१ ॥ विशेषंशृणुराजेंद्रनिर्जलैकादशीदिने ॥ यत्कर्तव्यंनरैःस्त्रीभिः श्रद्धादमसमन्वितैः ॥
॥ ४२ ॥ जलशायीतुसंपूज्योदेयाधेनुश्चतन्मयी ॥ प्रत्यक्षावानृपश्रेष्ठघृतधेनुरथापिवा ॥ ४३ ॥ दक्षिणाभिश्चश्रेष्ठाभिर्मिष्टान्नैश्चपृथग्विधैः ॥
तोषणीयाः प्रयत्नेनद्विजाधर्मभृतांवर ॥ ४४ ॥ तुष्टोभवतिवैक्षिप्रंतैस्तुष्टैर्मोक्षदोहरिः ॥ आत्मद्रोहः कृतस्तैस्तुयैर्नैषासमुपोषिता ॥ ४५ ॥
पापात्मानोदुराचारादुष्टास्तेनात्रसंशयः ॥ कुलानांचशतंसाग्रमनाचाररतंसदा ॥ ४६ ॥ आत्मनासहतैर्नीतंवासुदेवस्यमंदिरम् ॥ शांतैर्दा
नपरैश्चैवअर्चद्भिश्चतथाहरिम् ॥ ४७ ॥ कुर्वद्भिर्जागरंरात्रौयैरेषासमुपोषिता ॥ अन्नंपानंतथागावोवस्त्रंशय्यासनंशुभम् ॥ ४८ ॥ कमंडलु
स्तथाछत्रंदातव्यंनिर्जलादिने ॥ उपानहौचयोदद्यात्पात्रभूतेद्विजोत्तमे ॥ ४९ ॥ ससौवर्णेनयानेनस्वर्गलोकंव्रजेद्ध्रुवम् ॥ यश्चेमांशृणुयाद्भ

त्स्यायश्चापिपरिकीर्तयेत् ॥ ५० ॥ उभौतौस्वर्गतौस्यातांनात्रकार्याविचारणा ॥ यत्फलंसंनिहत्यायांराहुग्रस्तेदिवाकरे ॥ ५१ ॥ कृत्वा
श्राद्धंलभेन्मर्त्यस्तदस्याः श्रवणादपि ॥ एवंयः कुरुतेपुण्यांद्वादशींपापनाशिनीम् ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तः पदंगच्छत्यनामयम् ॥ ५२ ॥ इति
श्रीभारतपाद्मयोरुक्तंज्येष्ठशुक्लनिर्जलैकादशीमाहात्म्यंसंपूर्णम् ॥ आषाढकृष्णैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ ज्येष्ठशुक्लेनिर्जलाया
माहात्म्यंवैश्रुतंमया ॥ आषाढकृष्णपक्षेतुकिंनामैकादशीभवेत् ॥ १ ॥ कथयस्वप्रसादेनममाग्रेमधुसूदन ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ व्रतानामु
त्तमंराजन्कथयामितवाग्रतः ॥ २ ॥ सर्वपापक्षयकरंभुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥ आषाढस्यासितेपक्षेयोगिनीनामनामतः ॥ ३ ॥ एकादशी
नृपश्रेष्ठमहापातकनाशिनी ॥ संसारार्णवमग्नानांपोतरूपासनातनी ॥ ४ ॥ जगत्त्रयेसारभूतायोगिनीतिनराधिप ॥ कथयामिकथां
तस्याःपौराणींपापहारिणीम् ॥ ५ ॥ अलकाधिपतिर्नाम्नाकुबेरःशिवपूजकः ॥ तस्यासीत्पुष्पबटुकोहेममालीतिनामतः ॥ ६ ॥
तस्यपत्नीसुरूपासीद्विशालाक्षीतिनामतः ॥ सतस्यांस्नेहसंयुक्तः कामपाशवशंगतः ॥ ७ ॥ मानसात्पुष्पनिचयमानीयस्वगृहेस्थितः ॥
पत्नीप्रेमसमायुक्तोनकुबेरालयंगतः ॥ ८ ॥ कुबेरोदेवसदनेकरोतिशिवपूजनम् ॥ मध्याह्नसमयेराजन्पुष्पागमप्रतीक्षते ॥ ९ ॥ हेममाली
स्वभवनेरमतेकांतयासह ॥ यक्षराट्प्रत्युवाचाथकालातिक्रमकोपितः ॥ १० ॥ कस्मान्नायातिभोयक्षाहेममालीदुरात्मवान् ॥ निश्चयःक्रिय
तामस्यप्रत्युवाचपुनःपुनः ॥ ११ ॥ यक्षाऊचुः ॥ वनिताकामुकोगेहेरमतेस्वेच्छयानृप ॥ तेषांवाक्यंसमाकर्ण्यकुबेरःकोपपूरितः ॥ १२ ॥

१ कुरुक्षेत्रे ।

आह्वयामासतंतूर्णंबटुकंहेममालिनम् ॥ ज्ञात्वाकालात्ययंसोपिभयव्याकुललोचनः ॥ १३ ॥ आजगामनमस्कृत्यकुबेरस्याग्रतःस्थितः ॥
तंदृष्ट्वाधनदःक्रुद्धःकोपसंरक्तलोचनः ॥ १४ ॥ प्रत्युवाचरुषाविष्टःकोपाद्विस्फुरिताधरः ॥ धनदउवाच ॥ रेपापदुष्टदुर्वृत्तकृतवान्देवहेल
नम् ॥ १५ ॥ अतोभवश्वित्रयुक्तोवियुक्तःकांतयासदा ॥ अस्मात्स्थानादपध्वस्तोगच्छस्थानमथाधमम् ॥ १६ ॥ इत्युक्तेवचनेतेनतस्मा
त्स्थानात्पपातसः ॥ महादुःखाभिभूतश्चकुष्ठपीडितविग्रहः ॥ १७ ॥ नवेतोयंनभक्ष्यंचवनेरौद्रेलभत्यसौ ॥ नसुखंदिवसेतस्यननिद्रांलभते
निशि ॥ १८ ॥ छायायांपीडिततनुर्निदाघेऽत्यंतपीडितः ॥ शिवपूजाप्रभावेणस्मृतिस्तस्यनगच्छति ॥ १९ ॥ पातकेनाभिभूतोपिकर्म
पूर्वमनुस्मरन् ॥ भ्रममाणस्ततोगच्छद्धिमाद्रिंपर्वतोत्तमम् ॥ २० ॥ तत्रापश्यन्मुनिवरंमार्कंडेयंतपोनिधिम् ॥ यस्यायुर्विद्यतेराजन्ब्रह्म
णोदिनसप्तकम् ॥ २१ ॥ आश्रमंसगतस्तस्यऋषेर्ब्रह्मसदःसमम् ॥ ववंदेचरणौतस्यदूरतःपापकर्मकृत् ॥ २२ ॥ मार्कंडेयोमुनिवरोदृष्ट्वातं
कुष्ठिनंतदा ॥ परोपकरणार्थायसमाहूयेदमब्रवीत् ॥२३॥ मार्कंडेयउवाच ॥ कस्मात्कुष्ठाभिभूतस्त्वंकुतोनिंद्यतरोह्यसि ॥ इत्युक्तः प्रत्यु
वाचाथमार्कंडेयेनधीमता ॥२४॥ हेममाल्युवाच ॥ यक्षराजस्यानुचरोहेममालीतिनामतः ॥ मानसात्पुष्पनिचयमानीयप्रत्यहंमुने ॥ २५ ॥
शिवपूजनवेलायांकुबेरायसमर्पये ॥ एकस्मिन्दिवसेकाललोपश्चविहितोमया ॥ २६ ॥ पत्नीसौख्यप्रसक्तेनकामव्याकुलचेतसा ॥ ततः
क्रुद्धेनशप्तोऽहंराजराजेनवैमुने ॥ २७ ॥ कुष्ठाभिभूतःसंजातोवियुक्तःकांतयासह ॥ अधुनातवसान्निध्यंप्राप्तोस्मिशुभकर्मणा ॥ २८ ॥
सतांस्वभावतश्चित्तंपरोपकरणक्षमम् ॥ इतिज्ञात्वामुनिश्रेष्ठशाधिमांचकृतैनसम् ॥ २९ ॥ मार्कंडेयउवाच ॥ त्वयासत्यमिहप्रोक्तं

चतुर्थेराजसूयस्यजाग्रतोजायतेफलम् ॥ नातःपरतरंपुण्यंनातःपरतरामखाः ॥ ३३ ॥ नातःपरताविद्यानातः परतरंतपः ॥ पृथिव्यांयानिती
र्थानिक्षेत्राण्यायतनानिच ॥ ३४ ॥ तेनस्नातानिदृष्टानियेनाकारिहरेर्व्रतम् ॥ एवंजागरणंकुर्याद्यावत्सूर्योदयोभवेत् ॥ ३५ ॥ सूर्योदयेशुभेतीर्थे
गत्वास्नानंसमाचरेत् ॥ स्नात्वाचागत्यभवनंपूजयेद्देवमीश्वरम् ॥ ३६ ॥ पूर्वोदितेनविधिनाभोजयेद्ब्राह्मणाञ्छुभान् ॥ कुंभादिकंचयत्सर्वंप्रतिमां
केशवस्यच ॥ ३७ ॥ पूजयित्वाविधानेनब्राह्मणायसमर्पयेत् ॥ एवंविधंव्रतंयोवैकुरुतेभुविमानवः ॥ ३८ ॥ सफलंजायतेजन्मतस्य[1]मुक्तिफलप्रदम् ॥
एतत्तेसर्वमाख्यातंयत्पृष्टोहंत्वयानघ ॥ ३९ ॥ व्रतानितेनचीर्णानिसर्वाणिनृपनंदन ॥ पद्मिन्याःप्रीतियुक्तोयःकुरुते व्रतमुत्तमम् ॥ ४० ॥
अत्रतेकथयिष्यामिकथामेकांमनोरमाम् ॥ नारदायपुलस्त्येनविस्तरेणनिवेदिताम् ॥ ४१ ॥ कार्तवीर्येणराकायांनिक्षिप्तं वीक्ष्य रावणम् ॥
विमोचितः पुलस्त्येन याचयित्वामहीपतिम् ॥ ४२ ॥ तदाश्चर्यंतदाश्रुत्वानारदोदिव्यदर्शनः ॥ पप्रच्छचयथाभक्त्यापुलस्त्यं
मुनिपुंगवम् ॥ ४३ ॥ नारदउवाच ॥ दशाननेनविजिताःसर्वेदेवासवासवाः ॥ कार्तवीर्येणविजितःकथंरणविशारदः ॥ ४४ ॥ नार
दस्यवचःश्रुत्वापुलस्त्योमुनिरब्रवीत ॥ पुलस्त्यउवाच ॥ शृणुवत्सप्रवक्ष्यामिकार्तवीर्यसमुद्भवम् ॥ ४५ ॥ पुरात्रेतायुगेराजन्माहिष्म
त्यांबृहत्तरः ॥ हैहयानांकुलेजातःकृतवीर्योमहीपतिः ॥ ४६ ॥ सहस्रंप्रमदास्तस्यनृपस्यप्राणवल्लभाः ॥ नतासांतनयंकाचिल्लेभेराज्यधुरं
धरम् ॥ ४७ ॥ यजन्देवान्पितॄन्सिद्धान्प्रतिपूज्यमहत्तरान् ॥ कुर्वंस्तदुदितंसर्वंलब्धवांस्तनयंनसः ॥ ४८ ॥ सुतंविनातदाराज्यंनसुखाय

१ मुक्तिफलप्रदंव्रतमित्यन्वयः ।

महीपतेः ॥ क्षुधितस्ययथाभोगानभवंतिसुखप्रदाः ॥ ४९ ॥ विचार्यचित्तेनृपतिस्तपस्तप्तुंमनोदधे ॥ तपसैवसदासिद्धिर्जायतेमनसे
प्सिता ॥ ५० ॥ इत्युक्त्वासहिधर्मात्माचीरवासाजटाधरः ॥ तपस्तप्तुंगतःसद्योगृहेन्यस्यसुमंत्रिणम् ॥ ५१ ॥ निर्गतंनृपतिंवीक्ष्यपद्मिनी
प्रमदोत्तमा ॥ हरिश्चंद्रस्यतनयातपस्तप्तुंकृतोद्यमम् ॥ ५२ ॥ भूषणादिपरित्यज्यचीरमेकंसमाश्रयत् ॥ जगामपतिनासार्द्धंपर्वते
गंधमादने ॥ ५३ ॥ गत्वातत्रतपस्तेपेवर्षाणामयुतंनृपः ॥ नलेभेऽथापितनयंध्यायन्देवंगदाधरम् ॥ ५४ ॥ अस्थिस्नायुमयंकांतंदृष्ट्वासा
प्रमदोत्तमा ॥ अनसूयांमहासाध्वींपप्रच्छविनयान्विता ॥ ५५ ॥ भर्तुःप्रतपतःसाध्विवर्षाणामयुतंगतम् ॥ तथापिनप्रसन्नोभूत्केशवःकष्टना
शनः ॥ ५६ ॥ व्रतंममहाभागेकथयस्वयथातथम् ॥ येनप्रसन्नोभगवान्भविष्यतिसदामयि ॥ ५७ ॥ येनजायेतमेपुत्रश्चक्रवर्तीमहत्तरः ॥
श्रुत्वातस्यास्तुवचनंपतिव्रतपरायणा ॥ ५८ ॥ तदाप्रोवाचसंहृष्टापद्मिनींपद्मलोचनाम् ॥ मासोमलिम्लुचःसुभ्रूर्मासद्वादशकाधिकः ॥५९॥
द्वात्रिंशद्भिर्गतैर्मासैरायातिसशुभानने ॥ तन्मध्येद्वादशीयुग्मंपद्मिनीपरमातथा ॥६०॥ उपोष्यतत्प्रकर्तव्यंविधिनाजागरैःसमम् ॥ शीघ्रंप्रस
न्नोभगवान्भविष्यतिसुतप्रदः ॥ ६१ ॥ इत्युक्त्वाकथयत्सर्वमयापूर्वोदितंनृप ॥ विधिंव्रतस्यविधिवत्प्रसन्नाकर्दमांगजा ॥ ६२ ॥ श्रुत्वाव्र
तविधिंसर्वंयथोक्तमनसूयया ॥ चक्रेराज्ञीचतत्सर्वंपुत्रप्राप्तिमभीप्सती ॥ ६३ ॥ एकादश्यांनिराहारासदाजाताचनिर्जला ॥ जागरेणयुतारा
त्रौगीतनृत्यसमन्विता ॥ ६४ ॥ पूर्णेव्रतेचवैशीघ्रंप्रसन्नःकेशवःस्वयम् ॥ बभाषेगरुडारूढोवरंवरयशोभने ॥ ६५ ॥ श्रुत्वावाक्यंजगद्धातुः
स्तुत्वाप्रीत्याशुचिस्मिता ॥ ययाचेऽद्यवरंदेहिममभर्त्तुर्बृहत्तरम् ॥ ६६ ॥ पद्मिन्यास्तद्वचःश्रुत्वाप्रत्युवाचजनार्दनः ॥ यथामलिम्लुचो

मासोनान्योमेप्रीतिदायकः ॥६७॥ तन्मयैकादशीरम्यामम प्रीतिविवर्द्धना ॥ सात्वयोपोषितासुभ्रुयथोक्तविधिनाशुभे॥६८॥ तेनत्वयाप्रसन्नो
हंकृतोस्मिसुभगानने ॥ तवभर्त्तुःप्रदास्यामिवरंयन्मनसेप्सितम ॥ ६९ ॥ इत्युक्त्वानृपतिंप्राहविष्णुर्विश्वार्तिनाशनः ॥ वरंवरयराजेंद्रयत्ते
मनासिकांक्षितम् ॥७०॥ संतोषितोहंप्रियययातवसिद्धिचिकीर्षया ॥ श्रुत्वातद्वचनंविष्णोःप्रसन्नोनृपसत्तमः ॥७१॥ वव्रेसुतंमहाबाहुंसर्वलोकनम
स्कृतम् ॥ नदेवैर्मानुषैर्नागैर्दैत्यदानवराक्षसैः॥७२॥जेतुंशक्योजगन्नाथविनात्वांमधुसूदन ॥ इत्युक्तोभगवान्बाढमित्युक्त्वांतरधीयत ॥७३ ॥
नृपोपिसुप्रसन्नात्माहृष्टःपुष्टःप्रियायुतः ॥ समायात्स्वपुरंरम्यंनरनारीमनोरमम् ॥ ७४ ॥ सपद्मिन्यांसुतंलेभेकार्तवीर्यंमहाबलम् ॥ नते
नसदृशःकश्चित्त्रिषुलोकेषुमानवः ॥७५॥ तस्मात्पराजितः संख्ये रावणोदशकंधरः ॥ नतंजेतुंसमर्थोस्तित्रिषुलोकेषुकश्चन॥७६॥विनानारा
यणंदेवंचक्रपाणिंगदाधरम् ॥ नत्वयाविस्मयःकार्योरावणस्यपराजये ॥ ७७ ॥ मलिम्लुचप्रसादेनपद्मिन्याश्चाप्युपोषणात् ॥ दत्तोदेवाधि
देवेनकार्तवीर्योमहाबलः ॥ ७८॥ इत्युक्त्वाप्रययौविप्र[1]ःप्रसन्नेनांतरात्मना ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ एतत्तेसर्वमाख्यातंयत्पृष्टोहंत्वयान
घ ॥ ७९ ॥ मलिम्लुचस्यमासस्यशुक्लायाव्रतमुत्तमम् ॥ येकरिष्यंतिमनुजास्तेयास्यंतिहरेःपदम् ॥ ८० ॥ त्वमेवंकुरुराजेंद्रयदिचेष्टम
भीप्ससि ॥ केशवस्यवचःश्रुत्वाधर्मराजोतिहर्षितः ॥ ८१ ॥ चक्रेव्रतंविधानेनबंधुभिःपरिवारितः ॥ सूतउवाच ॥ एतत्तेसर्वमाख्यातंयत्पृ
ष्टोहंपुराद्विज ॥ पुण्यंपवित्रंपरमंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ८२ ॥ एवंविधंयेपिव्रतंमनुष्याभक्त्याकरिष्यंतिमलिम्लुचस्य ॥ उपोष्यशुक्ला

१ पुलस्त्यः ।

मातिसौख्यदात्रीमेकादशींतेभुविधन्यधन्याः ॥ ८३ ॥ श्रोष्यंतियेतस्यविधिंसमग्रंतेप्यंशभाजोमनुजाभवंति ॥ येवैपठिष्यंतिकथांसमग्रांते
वैगमिष्यंतिहरेर्निवासम् ॥ ८४ ॥ इत्यधिकशु० कथास० ॥ अथाधिकमासकृष्णैकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ मलिम्लुचस्यमासस्य
कृष्णकाकथ्यतेविभो ॥ किंनामकोविधिस्तस्याःकथयस्वजगत्पते ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ परमेतिसमाख्यातापवित्रापापहारिका ॥
भुक्तिमुक्तिप्रदानॄणांस्त्रीणांचापियुधिष्ठिर ॥ २ ॥ पूर्वोक्तविधिनाकार्याकृष्णापिभुविमानवैः ॥ संपूज्यपरयाभक्त्यानाम्नादेवंनरोत्तमम् ॥ ३ ॥
अत्रतेकथयिष्यामिकथामेतांमनोरमाम् ॥ कांपिल्यनगरेजातांमुनीनामग्रतःश्रुताम् ॥ ४ ॥ आसीद्द्विजवरःकश्चित्सुमेधानामधार्मिकः ॥
तस्यपत्नीपवित्राख्यापातिव्रत्यपरायणा ॥ ५ ॥ कर्मणाकेनचिद्विप्रोधनधान्यविवर्जितः ॥ नक्वापिलभतेभिक्षांयाचन्नपिनरान्बहून् ॥ ६ ॥
नभोज्यंलभतेताद्दङ्नवस्त्रंनैवमंडनम् ॥ रूपयौवनमाधुर्यानारीशुश्रूषतेपतिम् ॥ ७ ॥ अतिथिंभोजयित्वासाक्षुधिता
पिस्वयंगृहे ॥ तिष्ठत्येवविशालाक्षीह्यम्लानमुखपंकजा ॥ ८ ॥ नभर्तारंक्वचिदपिनास्त्यन्नमितिभाषते ॥ विलोक्यभार्यांक्षुदतींकर्षतींस्व
कलेवरम् ॥ ९ ॥ विचार्यब्राह्मणश्चित्तेभार्यायाःप्रेमबंधनम् ॥ निंदन्भाग्यंस्वकंखिन्नः प्रोचेवाक्यंप्रियंवदाम् ॥ १० ॥ कांतेकरोमिकिंकार्यं
नमयालभ्यतेधनम् ॥ याचामिचनरान्भव्यान्नयच्छंतिचमेधनम् ॥ ११ ॥ किंकरोमिक्वगच्छामितन्मेकथयशोभने ॥ विनाधनेनसुश्रोणिगृ
हकार्यंनासिद्ध्यति ॥ १२ ॥ देह्याज्ञांपरदेशायगच्छामिधनलब्धये ॥ यस्मिन्देशेचयत्प्राप्यंभोग्यंतत्रैवलभ्यते ॥ १३ ॥ उद्यमेनविनासि

१ रूपयौवनमात्रेणमाधुर्यरम्यत्वंयस्याः सा ।

पूजयंतिमहाभक्त्यामुक्तिस्तेषांमयोदिता ॥ तुलसीदलपुष्पैर्येपूजयंतिजनार्दनम् ॥ ५२ ॥ कार्त्तिकेसदहेत्तेषांपापंजन्मायुतोद्भवम् ॥
दृष्टास्पृष्टाथवाध्याताकीर्तितानमितास्तुता ॥ ५३ ॥ रोपितासेचितानित्यंपूजितातुलसीशुभा ॥ नवधासेविताभक्त्याकार्त्तिकेयैर्दिनेदि
ने ॥ ५४ ॥ युगंकोटिसहस्राणितेवसंतिहरेर्गृहे ॥ रोपितातुलसीयैस्तुवर्द्धतेवसुधातले ॥ ५५ ॥ कुलेतेषांतुयेजातायेभविष्यंतियेगताः ॥
आकल्पयुगसाहस्रंतेषांवासोहरेर्गृहे ॥ ५६ ॥ कदंबकुसुमैर्देवंयेऽर्चयंतिजनार्दनम् ॥ तेषांयमालयोनैवप्रसादाच्चक्रपाणिनः ॥ ५७ ॥
दृष्ट्वाकदंबकुसुमंप्रीतोभवतिकेशवः ॥ किम्पुनःपूजितोविप्रसर्वकामप्रदोहरिः ॥ ५८ ॥ यःपुनःपाटलापुष्पैःकार्त्तिकेगरुडध्वजम् ॥ अर्चये
त्परयाभक्त्यामुक्तिभागीभवेद्विसः ॥ ५९ ॥ बकुलाशोककुसुमैर्येर्चयंतिजगत्पतिम् ॥ विशोकास्तेभविष्यंतियावच्चंद्रादिवाकरौ ॥ ६० ॥
येर्चयंतिजगन्नाथंकरवीरैःसितासितैः ॥ तेषांसदातुविप्रेंद्रप्रीतोभवतिकेशवः ॥ ६१ ॥ मंजरींसहकारस्यकेशवोपरियेनराः ॥ यच्छंतिते
महाभागागोकोटिफलभागिनः ॥ ६२ ॥ दूर्वांकुरैर्हरेर्यस्तुपूजांकालेप्रयच्छति ॥ पूजाफलंशतगुणंसम्यगाप्नोतिमानवः ॥ ६३ ॥ शमीपत्रै
स्तुयेदेवंपूजयंतिसुखप्रदम् ॥ यममार्गोमहाघोरोनिस्तीर्णस्तैस्तुनारद ॥ ६४ ॥ वर्षाकालेतुदेवेशंकुसुमैश्चंपकोद्भवैः ॥ येर्चयंतिनते
मर्त्याःसंसरेयुःपुनर्भवे ॥ ६५ ॥ सुवर्णकेतकीपुष्पंयोददातिजनार्दने ॥ कोटिजन्मार्जितंपापंदहतेगरुडध्वजः ॥ ६६ ॥ कुंकुमारुणवर्णांचगं
धाढ्यांशतपत्रिकाम् ॥ योददाति जगन्नाथंश्वेतद्वीपालयेवसेत् ॥ ६७ ॥ एवंसंपूज्यरात्रौचकेशवंभुक्तिमुक्तिदम् ॥ प्रातरुत्थायचब्रह्मन्गत्वातुस
जलांनदीम् ॥ ६८ ॥ तत्रस्नात्वाजपित्वाचकृत्वापौर्वाह्निकीःक्रियाः ॥ गृहंगत्वाचसंपूज्यःकेशवोविधिवन्नरैः ॥ ६९ ॥ व्रतस्यपूरणार्थाय

ब्राह्मणान्भोजयेत्सुधीः ॥ क्षमापयेत्सुवचसाभक्तियुक्तेनचेतसा ॥ ७० ॥ गुरुपूजाततःकार्याभोजनाच्छादनादिभिः ॥ दक्षिणागौश्चदातव्या
तुष्ट्यर्थंचक्रपाणिनः ॥ ७१ ॥ भूयसीचैवदातव्याब्राह्मणेभ्यःप्रयत्नतः ॥ नियमश्चैवसंत्याज्योब्राह्मणाग्रेप्रयत्नतः ॥ ७२ ॥ कथयित्वाद्विजे
भ्यस्तुदद्याच्छत्तयाचदक्षिणाम् ॥ नक्तभोजीनरोराजन्ब्राह्मणान्भोजयेच्छुभान् ॥ ७३ ॥ अयाचितेबलीवर्दंसहिरण्यंप्रदापयेत् ॥ अमां
साशीनरोयस्तुप्रददेद्गांसदक्षिणाम् ॥ ७४ ॥ धात्रीस्नायीनरोदद्याद्दधिमाक्षिकमेवच ॥ फलानांनियमेराजन्फलदानंसमाचरेत् ॥ ७५ ॥ तै
लस्थानेघृतंदेयंघृतस्थानेपयःस्मृतम् ॥ धान्यानांनियमेराजन्दीयंतेशालितंडुलाः ॥ ७६ ॥ दद्याद्भूशयनेशय्यांसतूलांसपरिच्छदाम् ॥
पत्रभोजीनरोदद्याद्भाजनंघृतसंयुतम् ॥ ७७ ॥ मौनेघंटांतिलांश्चैवसहिरण्यंप्रदापयेत् ॥ धारणेतुस्वकेशानामादर्शंदापयेद्बुधः ॥ ७८ ॥
उपानहौप्रदातव्यावुपानत्परिवर्जनात् ॥ लवणस्यचसंत्यागेशर्करांचप्रदापयेत् ॥ ७९ ॥ नित्यंदीपप्रदोयस्तुविष्णोर्वाविबुधालये ॥ सदीपं
सघृतंताम्रंकांचनंवादशायुतम् ॥ ८० ॥ प्रदद्याद्विष्णुभक्तायव्रतसंपूर्तिहेतवे ॥ एकांतरोपवासेतुकुंभानष्टौप्रदापयेत् ॥ ८१ ॥ सवस्त्रान्कां
चनोपेतान्सर्वान्सालंकृताञ्छुभान् ॥ यथोक्तकरणेशक्तिर्यदिनस्यात्तदामुने ॥ ८२ ॥ द्विजवाक्यंस्मृतंराजन्संपूर्णव्रतसिद्धिदम् ॥ न
त्वाविसर्जयेद्विप्रांस्ततोभुंजीतचस्वयम् ॥ ८३ ॥ यत्त्यक्तंचतुरोमासान्समाप्तितस्यचाचरेत् ॥ एवंयआचरेत्पार्थसोनंतफलमाप्नुयात् ॥ ८४ ॥
अवसानेतुराजेंद्रवासुदेवपुरंव्रजेत् ॥ यश्चाविघ्नंसमाप्यैवंचातुर्मास्यव्रतंनृप ॥ ८५ ॥ सभवेत्कृतकृत्यस्तुनपुनर्मानुषोभवेत् ॥ एतत्कृत्वा
महीपालपरिपूर्णव्रतंभवेत् ॥ ८६ ॥ व्रतवैकल्यमासाद्यह्यंधःकुष्ठीप्रजायते ॥ एतत्तेसर्वमाख्यातंयत्पृष्टोहमिहत्वया ॥ पठनाच्छ्रवणाद्वापिलभे

द्रोदानजंफलम् ॥ ८७ ॥ ॥ इतिश्रीस्कं० का० शु० प्रबो० मा० सं० ॥ अथाधिकशुक्लकादशीकथा ॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ मलिम्लुचस्य
मासस्यकावाएकादशीभवेत् ॥ किन्नामकोविधिस्तस्याःकथयस्वजनार्दन ॥ १ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ मलमासस्ययापुण्याप्रोक्तानाम्ना
चपद्मिनी ॥ सोपोषिताप्रयत्नेनपद्मनाभपुरंनयेत् ॥ २ ॥ मलमासेमहापुण्याकीर्तिताकलमषापहा ॥ तस्याःफलंकथयितुंनशक्तश्चतुरा
ननः ॥ ३ ॥ नारदायपुराप्रोक्तंविधिनाव्रतमुत्तमम् ॥ पद्मिन्याःपापराशिघ्नंभुक्तिमुक्तिफलप्रदम् ॥ ४ ॥ श्रुत्वावाक्यंमुरारेस्तुप्रोवाचाति
मुदान्वितः ॥ युधिष्ठिरोजगन्नाथंविधिपप्रच्छधर्मवित् ॥ ५ ॥ श्रुत्वाराज्ञस्तुवचनमुवाचमधुसूदनः ॥ शृणुराजन्प्रवक्ष्यामिमुनीनामप्यगो
चरम् ॥ ६ ॥ दशमीदिवसेप्राप्तेव्रतारंभोविधीयते ॥ कांस्यंमांसंमसूरांश्चचणकान्कोद्रवांस्तथा ॥ ७ ॥ शाकंमधुपरान्नंचदशम्यामष्टवर्ज
येत् ॥ हविष्यान्नंचभुंजीतअक्षारलवणंतथा ॥ ८ ॥ भूमिशायीब्रह्मचारीभवेच्चदशमीदिने ॥ एकादशीदिनेप्राप्तेप्रातरुत्थायसादरम् ॥ ९ ॥
विधायचमलोत्सर्गंनकुर्याद्दंतधावनम् ॥ कृत्वाद्वादशगंडूषाञ्छुचिर्भूत्वासमाहितः ॥ १० ॥ सूर्योदयेशुभेतीर्थेस्नानार्थंप्रव्रजेत्सुधीः ॥
गोमयंमृत्तिकांगृह्यतिलान्दर्भाञ्छुचिस्तथा ॥ ११ ॥ चूर्णैरामलकीभूतैर्विधिनास्नानमाचरेत् ॥ उद्धृतासिवराहेणकृष्णेनशतबाहुना ॥ १२ ॥
मृत्तिकेब्रह्मदत्तासिकाश्यपेनाभिमंत्रिता ॥ हरिपूजनयोग्यंमांमृत्तिकेकुरुतेनमः ॥ १३ ॥ सर्वौषधिसमुत्पन्नेगवोदरमधिष्ठितम् ॥ पवित्रकरणं
भूमेर्मांपावयतुगोमयम् ॥ १४ ॥ ब्रह्मष्ठीवनसंभूताधात्रीभुवनपावनी ॥ संस्पृष्टापावयांगंमेनिर्मलंकुरुतेनमः ॥ १५ ॥ देवदेवजगन्नाथशं

१ विधिमितिशेषः ।

खचक्रगदाधर ॥ देहिविष्णोममानुज्ञांतवतीर्थावगाहने ॥ १६ ॥ वारुणांश्चजपेन्मंत्रान्स्नानंकुर्याद्विधानतः ॥ गंगादितीर्थंसंस्मृत्ययत्रकुत्रज
लाशये ॥ १७ ॥ पश्चात्संमार्जयेद्गात्रंविधिनानृपसत्तम ॥ परिधायाहतंवासःशुक्लंशुचिह्यखंडितम् ॥ १८ ॥ संध्यामुपास्यविधिनातर्पयि
त्वापितॄन्सुरान् ॥ हरेर्मंदिरमागम्यपूजयेत्कमलापतिम् ॥ १९ ॥ स्वर्णमाषकृतंदेवंराधिकासहितंहरिम् ॥ पार्वत्यासहितंशंभुंपूजयेद्विधिपूर्व
कम् ॥ २० ॥ धान्योपरिन्यसेत्कुंभंताम्रंमृन्मयमेववा ॥ दिव्यवस्त्रसमायुक्तंदिव्यगंधानुवासितम् ॥ २१ ॥ तस्योपरिन्यसेत्पात्रंताम्रं
रौप्यंहिरण्मयम् ॥ तस्मिन्संस्थापयेद्देवंविधिनापूजयेत्ततः ॥ २२ ॥ संस्नाप्यसलिलैःश्रेष्ठैर्गंधधूपाधिवासितैः ॥ चंदनागरुकर्पूरैःपूजयेद्दे
वमीश्वरम् ॥ २३ ॥ नानाकुसुमकस्तूरीकुंकुमेनासितांबुजैः ॥ तत्कालजातैःकुसुमैः पूजयेत्परमेश्वरम् ॥ २४ ॥ नैवेद्यैर्विविधैःशक्त्या
तथानीराजनादिभिः ॥ धूपैर्दीपैःसकर्पूरैःपूजयेत्केशवंशिवम् ॥ २५ ॥ नृत्यंगीतंतदग्रेतुकुर्याद्भक्तिपुरःसरम् ॥ नालपेत्पतितान्पापां
स्तस्मिन्नह्नानिनस्पृशेत् ॥ २६ ॥ नानृतंहिवदेद्वाक्यंसत्यपूतंवचोवदेत् ॥ रजस्वलांनस्पृशेच्चनानिंदेद्ब्राह्मणंगुरुम् ॥ २७ ॥ पुराणंपुरतो
विष्णोःशृणुयात्सहवैष्णवैः ॥ निर्जलासाप्रकर्तव्यायाचशुक्लेमलिम्लुचे ॥ २८ ॥ जलपानेनवाकुर्याद्दुग्धाहारेणनान्यथा ॥ रात्रौजागरणंकु
र्याद्गीतवादित्रसंयुतम् ॥ २९ ॥ प्रहरेप्रहरेपूजाकार्याविष्णोःशिवस्यच ॥ प्रथमेप्रहरेदद्यान्नारिकेलार्घमुत्तमम् ॥ ३० ॥ द्वितीयेश्रीफलैश्चै
वतृतीयेबीजपूरकैः ॥ चतुर्थेप्रहरेपूगैर्नारिंगैश्चविशेषतः ॥ ३१ ॥ प्रथमेप्रहरेपुण्यमग्निष्टोमस्यजायते ॥ द्वितीयेवाजपेयस्यतृतीयेहयमेधजम् ॥ ३२ ॥

१ पतितैःसंहेत्यर्थः ।